

The background of the page is a red geometric pattern consisting of a grid of triangles in various shades of red, creating a textured, mosaic-like effect. The pattern is denser at the top and fades slightly towards the bottom.

Vedtekter med retningslinjer

2022–2025

Fagforbundets vedtekter 2022 – 2025

Innhold

§ 1	Navn	3
§ 2	Formål	3
§ 3	Hovedorganisasjon	4
§ 4	Forbundets organisasjonsområder	4
§ 5	Likestilling	4
§ 6	Medlemskap	4
§ 7	Æresmedlemskap.....	5
§ 8	Medlemskontingent	5
§ 9	Kontingentfritak.....	6
§ 10	Eksklusjon og suspensjon	7
§ 11	Fagforeningen	8
§ 12	Når flere fagforeninger organiserer arbeidstakere hos samme arbeidsgiver	15
§ 13	Fylkeskretsen	15
§ 14	Landsmøtet	22
§ 15	Ekstraordinært landsmøte	25
§ 16	Landsstyret	25
§ 17	Landsstyrets myndighetsområde	26
§ 18	Forbundsstyret.....	27
§ 19	Forbundsstyrets myndighetsområde	27
§ 20	Yrkesseksjonene sentralt.....	28
§ 21	Sentralt ungdomsutvalg og sentralt pensjonist- og uføreutvalg	29
§ 22	Forbundsadministrasjon og forvaltning.....	31
§ 23	Konfliktfond	31
§ 24	Kontrollkomiteen.....	31
§ 25	Endring av vedtektene.....	32
§ 26	Avgjørelse av tvister	32
§ 27	Oppløsning	32

§ 1 Navn

Forbundets navn er Fagforbundet.

Se retningslinjer til § 1.

§ 2 Formål

Fagforbundet skal være en ledende arbeidstakerorganisasjon som skal fremme medlemmenes faglige, økonomiske, arbeidsmiljømessige, sosiale og kulturelle interesser ved å organisere alle arbeidstakere innen sitt organisasjonsområde, jf. Prinsipp- og handlingsprogrammet.

Fagforbundet skal:

- 2.1 Arbeide for å sikre medlemmer reell innflytelse og medbestemmelsesrett på egen arbeidsplass og i egen arbeidssituasjon, samt å gi tillitsvalgte rett til å utføre sine verv for medlemmene.
- 2.2 Arbeide for likestilling og likeverd for alle.
- 2.3 Arbeide for å bedre livssituasjonen for alle medlemsgrupper.
- 2.4 Arbeide for å utvikle demokratiet lokalt, nasjonalt og internasjonalt, samt å sikre frihet, likhet, solidaritet og rettssikkerhet for alle mennesker.
- 2.5 Arbeide for at fagbevegelsen alltid er fri og uavhengig.
- 2.6 Arbeide for å utvikle og styrke en offentlig sektor som til enhver tid kan yte de tjenester som enkeltmennesket og samfunnet har behov for.
- 2.7 Arbeide for å ivareta særpreget og identiteten til ulike sektorer og yrkesgrupper.
- 2.8 Arbeide for å bedre medlemmenes lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår gjennom å opprette og styrke tariffavtaler/overenskomster, samt arbeide for å allmenngjøre landsomfattende tariffavtaler.
- 2.9 Arbeide for å sikre medlemmene et godt og trygt arbeidsmiljø.
- 2.10 Ivareta medlemmenes interesser i yrkesfaglige spørsmål.
- 2.11 Påvirke utdanningene i samsvar med samfunnets utvikling og arbeide for medlemmenes anseelse og faglige standard.
- 2.12 Samarbeide med aktuelle organisasjoner i inn- og utland.

§ 3 Hovedorganisasjon

Fagforbundet er tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge (LO).

§ 4 Forbundets organisasjonsområder

Fagforbundet organiserer alle arbeidstakere, lærlinger, selvstendig næringsdrivende, frilansere og andre oppdragstakere innen følgende områder:

- Kommunale, fylkeskommunale og interkommunale virksomheter
- Private delvis eller helt eide offentlige helse-, sosial-, oppvekst- og omsorgsvirksomheter
- Bank og finans
- Postal virksomhet, herunder distribusjon, transport og logistikk
- Kommersielle, ideelle og andre virksomheter som driver offentlige tjenester finansiert gjennom skatter og avgifter
- Veterinærtjenester, herunder dyreklinikker og dyresykehus
- Tannhelsetjenesten
- Kommunale og private undervisningsinstitusjoner
- Oppdragstakere som løser sentrale funksjoner i velferdssamfunnet
- Boligbyggelag, borettslag og boligstiftelser
- Frisør- og velværebransjen
- Humanitære organisasjoner

4.1 Fagforbundet organiserer ansatte i virksomheter, stiftelser og bedrifter der det er kommunal eierandel.

4.2 Studenter og elever i videregående opplæring som utdanner seg til yrker innenfor forbundets organisasjonsområde.

Se retningslinjer til §4.

§ 5 Likestilling

Ved valg og oppnevninger skal medlemmenes mangfold gjenspeiles. Minst 40 % av hvert kjønn skal være representert der dette er mulig. Videre tilstrebes det å få valgt representanter med minoritetsbakgrunn.

§ 6 Medlemskap

6.1.1 Alle innenfor forbundets organisasjonsområder kan tas opp som medlem, jf. § 4.

Se retningslinjer til § 6.1.1.

6.1.2 Medlemmer av andre LO-forbund kan tas opp som bimedlemmer jf. § 8.6.

Se retningslinjer til § 6.1.2.

- 6.2 Alle medlemmer i forbundet skal som hovedregel være medlem i geografisk avgrensede fagforeninger. Dette gjelder også studenter og elever.

Se retningslinjer til § 6.2.

- 6.3 Medlemmene i Fagforbundet tilsluttes fire yrkesseksjoner med bakgrunn i yrkestilhørighet:

- Yrkesseksjon helse og sosial
- Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst
- Yrkesseksjon samferdsel og teknisk
- Yrkesseksjon kontor og administrasjon

Se retningslinjer til § 6.3.

- 6.4 De som har tatt arbeid under godkjent arbeidsstans eller er ekskludert av andre fagforbund, kan bare være medlem etter særskilt vedtak i forbundsstyret.

- 6.5 Personer som står tilsluttet eller representerer politiske partier, organisasjoner eller grupper som har nazistisk, fascistisk eller rasistisk formål, kan ikke være medlemmer i forbundet.

Det samme gjelder de som har opptrådt slik at forholdet faller inn under vilkårene for eksklusjon eller suspensjon, jf. § 10.1.

- 6.6 Innmelding og utmelding i Fagforbundet skal skje skriftlig eller elektronisk.

- 6.7 Overføring av medlemmer mellom LO-forbund reguleres av LOs vedtekter.

Se retningslinjer til § 6.7.

§ 7 Æresmedlemskap

Medlemmer som i spesiell grad har utmerket seg i arbeidet for forbundets interesser, kan av Forbundsstyret utnevnes til æresmedlemmer. Æresmedlemmer er fritatt for kontingent.

Se retningslinjer til § 7.

§ 8 Medlemskontingent

- 8.1 Medlemmer med inntektsgivende arbeid betaler 1,2 % av brutto lønn i kontingent til forbundet. Gjelder fra 1. januar 2023.

Se retningslinjer til § 8.1.

- 8.2 Landsstyret fastsetter en maksimumskontingent og minimumskontingent.
- 8.3 OUO - fondets særkontingent eller andel av kontingent fastsettes av landsstyret.
- 8.4 Premie til kollektive forsikringer kommer i tillegg til forbundets kontingent.
- 8.5 Fagforeningen får overført 0,3 % av trekkgrunnlaget (brutto lønn) til drift av foreningen.

Fagforeninger kan i årsmøte vedta en tidsavgrenset lokal tilleggskontingent dersom spesielle forhold tilsier det. Slik kontingent godkjennes av forbundsstyret.

Se retningslinjer til § 8.5.

- 8.6 Bimedlemmer betaler vanlig kontingent. Unntatt er premien til kollektive forsikringsordninger og OUO.

Se retningslinjer til § 6.1.2.

- 8.7 Elever, lærlinger, studenter og alders- og uførepensjonister betaler den kontingent som landsstyret fastsetter.
- 8.8 Medlemmer som skylder kontingent for mer enn 3 måneder blir strøket som medlem.

Se retningslinjer til § 8.8.

- 8.9 Ekstraordinær kontingent kan utskrives av landsstyret, jf. § 17.

§ 9 Kontingentfritak

- 9.1 Medlemmer som ikke mottar lønn/sykelønn fritas for kontingent ved: arbeidsløshet, arbeidsstans (streik og lockout), permisjoner, attføring, rehabilitering eller verneplikt utover 1 måneds varighet. Grunnlaget for kontingentfritak må dokumenteres. Premien til kollektive forsikringer må likevel betales.

- 9.2 Særkontingent for alders- og uførepensjonister til og med det året de fyller 75 år og for pensjonister fra 75 år til og med det året de fyller 80 år fastsettes av landsstyret. Fastsatte beløp justeres i tråd med Grunnbeløpet i folketrygden hvert år som en del av Fagforbundets budsjettprosess.

Se retningslinjer til § 9.2.

- 9.3 Pensjonister er fritatt fra kontingent og kollektive forsikringer fra og med året etter de er fylt 80 år.

Se retningslinjer til § 9.3.

§ 10 Eksklusjon og suspensjon

10.1 Eksklusjon

Forbundsstyret kan ekskludere et medlem som:

10.1.1 Opptrer i strid med Fagforbundets vedtekter eller vedtak.

10.1.2 Ikke retter seg etter pålegg truffet av kompetent organ innen Fagforbundet.

10.1.3 Opptrer til skade for Fagforbundet.

10.1.4 Styret i fagforeningen, fylkesstyret og forbundsstyret behandler aktuelle eksklusjonsforslag, jfr. §§ 11.2.9 og 13.4.2. Til gyldig vedtak om eksklusjon kreves 3/4 flertall i forbundsstyret. Før saken behandles skal alle faktiske forhold utredes. Den saken gjelder, skal gis adgang til å forklare seg skriftlig og muntlig for forbundsstyret før vedtak fattes. Et mindretall kan anke vedtaket inn for overordnet organ. Vedtaket kan klages til landsstyret innen 4 uker etter at rekommandert varsel om forbundsstyrets vedtak er mottatt av den det gjelder.

Etter søknad kan den ekskluderte igjen bli medlem dersom forbundsstyret med alminnelig flertall vedtar det.

10.2 Suspensjon

Etter de samme kriterier som for eksklusjon kan et medlem suspenderes fra tillitsverv i forbundets organer. Styret i fagforeningen, fylkesstyret og forbundsstyret behandler aktuelle suspensjonsforslag innenfor sine respektive ansvarsområder etter vedtektene. Styret i fagforeningen kan etter de samme kriteriene også suspendere et medlem som er tillitsvalgt etter lov- og avtaleverket overfor arbeidsgiver.

Vedtaket om suspensjon fattes med alminnelig flertall. Den saken gjelder skal gis adgang til å forklare seg skriftlig og muntlig før saken behandles. Vedkommende medlem og et mindretall i organet kan anke vedtaket inn for et overordnet organ. Fylkesstyret behandler anker fra styret i fagforeningen, forbundsstyret behandler anker fra fylkesstyret. Landsstyret er ankeorgan for saker som behandles av forbundsstyret. For øvrig gjelder de samme regler som for eksklusjon.

Ankefristen ved suspensjon er 4 uker fra det tidspunktet vedkommende ble gjort kjent med vedtaket.

Vedtaket om suspensjon skal være tidsbegrenset og vedkommende kan ikke inneha tillitsverv i noen av forbundets organer eller være tillitsvalgt etter lov- og avtaleverket overfor arbeidsgiver.

§ 11 Fagforeningen

Fagforeningen skal ivareta og fremme forbundets interesser innen sitt virkeområde, og gjennomføre sitt arbeid i samsvar med vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og vedtak fattet av overordnede organ.

11.1 Organisering

11.1.1 Som hovedregel etableres det fagforeninger innenfor geografisk avgrensede områder. Fagforeningens navn skal være Fagforbundet, organisasjonsområdets navn. Ved fastsettelse av navn skal fylkeskretsen uttale seg før vedtak fattes.

Se retningslinjer til § 11.1.1.

11.1.2 Organiseringen av fagforeningen er uavhengig av arbeidsgivers organisering.

11.1.3 Fagforeningen kan vedta å opprette representantskap.

11.1.4 Fagforeningen skal sørge for at tillitsvalgtapparatet bygges opp etter de gjeldende hovedavtaler, jf. §§ 11.5.2. og 11.7.

11.2 Oppgaver

Følgende oppgaver skal ivaretas av fagforeningen i henhold til vedtektene og vedtak i overordnet organ:

11.2.1 Arbeidsoppgaver i forhold til lønns- og arbeidsvilkår, arbeidsmiljø og lov- og avtaleverket.

Se retningslinjer til § 11.2.1.

11.2.2 Likestilling og likeverd.

11.2.3 Yrkespolitisk påvirkning.

11.2.4 Yrkesorganisatorisk, yrkespolitisk og yrkesfaglige tilbud herunder etter- og videreutdanning og annen opplæring.

11.2.5 Fagligpolitisk arbeid og politisk påvirkning.

11.2.6 Medlemsverving og medlemsoppfølging.

Se retningslinjer til § 11.2.6.

11.2.7 Organisasjonsdriften.

11.2.8 Grunnleggende organisasjonsopplæring.

11.2.9 Behandle saker om eksklusjon/suspensjon av medlemmer, jf. § 10.

11.2.10 Ungdomsarbeid og pensjonistarbeid.

11.3 Årsmøtet

11.3.1 Årsmøtet er fagforeningens høyeste organ. Det er medlemmene i fagforeningen som bestemmer hvordan de vil avholde sitt årsmøte. Årsmøtet kan sammensettes som et medlemsmøte eller som et representantskapsmøte. Årsmøtet/representantskapet velger styret og behandler andre årsmøtesaker.

11.3.2 Ordinært årsmøte skal avholdes senest 31. januar. Årsmøtet skal kunngjøres med minst 30 dagers varsel. Saker som ønskes behandlet på årsmøtet, må sendes styret innen 14 dager etter at årsmøtet er kunngjort.

11.3.3 Innkalling til årsmøtet og utsendelse/tilgjengeliggjøring av sakspapirer må skje med minst 7 dagers varsel. Dagsorden skal gå fram av innkallingen. Andre saker enn de som er ført opp skal ikke behandles. Årsmøtet skal behandle årsberetning, regnskap, innkomne forslag, handlingsplan, budsjett og foreta valg.

11.3.4 Følgende valg foretas på årsmøtet:

- Fagforeningsstyre, jf. § 11.3.5
- Yrkesseksjonsstyrene, jf. § 11.3.6
- Ungdomsutvalg, jf. § 11.3.7
- Pensjonist- og uføreutvalg, jf. § 11.3.8
- Valgkomite, jf. § 11.3.9
- Revisor og vara, jf. § 11.3.10

Alle valgene gjennomføres slik at ikke hele styret/utvalget er på valg i samme årsmøte, jf. retningslinjer til § 11.3.5.

11.3.5

- Årsmøtet velger styre med følgende sammensetning: Leder, nestleder, opplæringsansvarlig, kasserer, ledere for yrkesseksjonene, leder av ungdomsutvalget og leder av pensjonist- og uføreutvalget. Leder av ungdomsutvalget må være 30 år eller yngre. Det er anledning til å heve aldersgrensen til 33 år dersom det ikke finnes kandidater som er yngre.
- Årsmøtet velger i tillegg nødvendig antall styremedlemmer. Minst ett av styremedlemmene skal inneha tillitsverv etter en hovedavtale.
- Hele styret, varamedlemmer og revisor velges for 2 år.
- Det velges vara i rekke. For ledere av yrkesseksjonene, leder av ungdomsutvalget og leder av pensjonist- og uføreutvalget velges personlige vararepresentanter som er nestledere.

Årsmøtet avgjør selv hvilke funksjoner som skal velges ved særskilt valg og antall styremedlemmer og varamedlemmer. Det skal ved valgene tilstrebtes god representasjon av tillitsvalgte og medlemmer fra de ulike yrkesseksjoner og virksomhetsområder som fagforeningen dekker.

Se retningslinjer til § 11.3.5.

- 11.3.6 Yrkesseksjonenes styrer velges av årsmøtet. Dersom det ikke er medlemsgrunnlag for å velge et styre, velges leder med vara, jf. § 11.3.5.
- 11.3.7 Ungdomsutvalgets representanter velges av årsmøtet. Dersom det ikke er medlemsgrunnlag for å velge et utvalg, velges leder med vara, jf. § 11.3.5.
- 11.3.8 Pensjonist- og uføreutvalgets representanter velges av årsmøtet. Dersom det ikke er medlemsgrunnlag for å velge et utvalg, velges leder med vara, jf. § 11.3.5.
- 11.3.9 Valgkomiteen må som hovedregel være sammensatt slik at også de ulike yrkesseksjonene, ungdoms- og pensjonistorganiseringene er representert.
- 11.3.10 Til å revidere fagforeningens regnskap skal det velges 2 revisorer og 1 vara som har ansvar for at revisjonsarbeidet utføres. Revisor kan ikke inneha andre tillitsverv i fagforeningen.

Se retningslinjer til § 11.3.10.

11.3.11 Årsmøtet velger også:

Fagforeningens representanter med vara til fylkeskretsens representantskap/fylkesmøte. Leder i fagforeningen skal være én av representantene jf. § 13.2.

Yrkesseksjonenes representanter med vara til fylkeskonferansen i yrkesseksjonene. Leder av yrkesseksjonen skal være en av representantene jf. § 13.5.1.

Ungdomsutvalgets representanter med vara til fylkeskonferansen for ungdom. Ungdomstillitsvalgt skal være en av representantene jf. § 13.6.1.

Pensjonist- og uføreutvalgets representanter med vara til fylkeskonferansen for pensjonister. Pensjonisttillitsvalgt skal være en av representantene jf. § 13.6.2.

11.3.12 Årsmøtet kan vedta lokal tilleggskontingent. Slik kontingent godkjennes av forbundsstyret.

11.3.13 Ekstraordinært årsmøte skal innkalles når styret, eller minst 25 % av medlemmene, forlanger det. Forbundsstyret kan også forlange innkalt til ekstraordinært årsmøte. På det ekstraordinære årsmøtet kan bare behandles de saker som har vært foranledningen til innkallingen. Slikt årsmøte kan innkalles med 7 dagers varsel.

11.4 Medlemsmøte og representantskap

11.4.1 Medlemsmøtet eller representantskapet er fagforeningens høyeste myndighet i årsmøteperioden. Medlemsmøtet/representantskapet holdes så ofte styret gjør vedtak om det, eller når minst 10 % av medlemmene krever det, minimum to ganger per år. Et av

møtene skal behandle tariffkrav på alle tariffområder. Jf. «Retningslinjer for tariffkrav/tariffrevisjoner/forståelse av overenskomster» (andre retningslinjer).

11.4.2 Saker som ønskes formelt behandlet i medlemsmøtet/representantskapet skal sendes til styret.

11.4.3 Det avholdes egne medlemsmøter i yrkesseksjonene.

11.5 Styret i fagforeningen

11.5.1 Styret i fagforeningen kan velge et arbeidsutvalg blant sine medlemmer og fastsetter eventuelt fullmakter for dette.

11.5.2 Styret skal:

- lede virksomheten og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram, årsmøtet og andre overordnede organ bestemmer.
- koordinere virksomheten slik at alle deler av arbeidet innen fagforeningens område fungerer.
- sørge for at tillitsvalgte etter hovedavtalene blir valgt i forhold til alle arbeidsgivere i området, og gjennom dette konstituere klubbledelse, jf. § 11.7.
- ha ansvar for drift og økonomi i fagforeningen, herunder klubbene.
- utpeke ett verneombud fra en av virksomhetene i fagforeningens organisasjonsområde som skal tiltre styret med tale- og forslagsrett. Denne kan ikke inneha andre verv i styret.
- ha ansvar for at medlemsregisteret er oppdatert.
- ivareta sekretær oppgaver, opplæringsvirksomhet, informasjon, verving og medlemsoppfølging.
- gi informasjon til tillitsvalgte i alle avtaleområder og etablere et kontaktorgan mellom styret og disse.
- drive fagligpolitisk påvirkningsarbeid innenfor sitt organisasjonsområde.
- gjennomføre samlinger for tillitsvalgte på alle tariffområder.
- foreta suppleringsvalg til ungdomsutvalg, pensjonist- og uføreutvalg og til styrene i yrkesseksjonene etter innstilling fra de aktuelle utvalgene eller yrkesseksjonsstyrene. Suppleringsvalg til fagforeningsstyret foretas av styret selv, eller ekstraordinært årsmøte.
- behandle saker om eksklusjon/suspensjon i henhold til § 10.
- påse at det yrkesfaglige arbeidet gjennom yrkesseksjonene fungerer etter vedtektene.
- Påse at ungdoms- og pensjonistarbeidet fungerer etter vedtektene.
- sikre en sterk kobling mellom det yrkesfaglige og det forhandlingsmessige.

11.5.3 Alle styremedlemmene har et ansvar for fagforeningens totale virksomhet. Videre er oppgavefordelingen i styret følgende:

Lederen har den daglige ledelsen og ansvaret for driften og det overordnede økonomiansvaret i fagforeningen mellom styremøtene. Lederen har et spesielt ansvar for å sikre at fagforeningsstyret har rutiner og planer for alle arbeidsområder.

Nestlederen er lederens stedfortreder og spesielt ansvarlig for styrets verve- og informasjonsvirksomhet.

Kassererens hovedoppgave er fagforeningens økonomi- og regnskapsarbeid.

Opplæringsansvarliges oppgave er å tilrettelegge for å gjennomføre organisatorisk opplæring i fagforeningen.

Leder av ungdomsutvalgets hovedoppgave er å verve, aktivisere og beholde lærlinger, elever, studenter og unge arbeidstakere.

Leder av pensjonist- og uføreutvalgets hovedoppgave er å legge forholdene til rette for at alders – og uførepensjonistene kan delta i fagforeningens arbeid.

Leder av yrkesseksjonens hovedoppgave er å bidra til at medlemmene får de yrkesfaglige tilbud og den oppfølging som følger av § 11.8.2.

Ett av styremedlemmene i fagforeningen skal ha et særlig ansvar for arbeidsmiljøaktiviteten. Jf. retningslinjer til § 11.2.1.

11.5.4 Styret kan fatte vedtak når minst halvparten av medlemmene er til stede. Ved stemmelikhet er leders stemme avgjørende.

11.5.5 Beretning, regnskap, handlingsplan, budsjett, og årsmøteprotokollen sendes fylkeskretsen umiddelbart etter årsmøtet.

11.6 Oppløsning, deling og sammenslåing av fagforening.

11.6.1 Fagforeningen kan ikke oppløses, deles eller sammenslås uten godkjenning fra fylkeskretsens styre.

Se retningslinjer til § 11.6.1.

Fagforeningen kan ikke begunstige enkeltmedlemmer av fagforeningen med eiendeler/midler.

En fagforening kan ikke overføre verdier til stiftelser eller andre sammenslutninger med en selvstendig formuesmasse som etter sitt formål skal tilgodese medlemmene, uten at disposisjonen og vedtektene for stiftelsen/sammenslutningen på forhånd er godkjent av forbundsstyret.

11.6.2 Dersom to eller flere av forbundets fagforeninger blir slått sammen, beholdes aktiva og passiva i den nye fagforeningen.

11.6.3 Dersom en fagforening deles, fordeles aktiva og passiva forholdsvis mellom de nye fagforeningene. Ved tvist avgjør forbundsstyret.

11.6.4 Om en fagforening oppløses uten at medlemmene overføres til annen forening, tilfaller foreningens aktiva forbundet, om ikke forbundsstyret gjør vedtak om noe annet.

11.7 Klubben

11.7.1 Klubben er forbundets organisasjonsledd på virksomhets- og undervirksomhetsnivå og følger arbeidsgivers fullmaktstruktur. Klubben omfatter alle medlemmer som er ansatt innenfor den aktuelle virksomhet jf. § 12.

Se retningslinjer til § 11.7.1.

11.7.2 Medlemmene ved den enkelte virksomhet/undervirksomhet utgjør klubben og velger sine tillitsvalgte etter reglene i den enkelte hovedavtale. Tillitsvalgtes oppgaver følger av hovedavtalene.

11.7.3 Tillitsvalgte utgjør ledelsen av klubben. Der det er flere tillitsvalgte velges et klubbstyre.

11.7.4 Klubbstyrets sammensetning bør avspeile bredden i medlemsmassen der det er mulig. Samhandlingen mellom klubbstyret og yrkesorganisasjonen er nødvendig for ivaretagelse av medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår.

11.7.5 Det avholdes medlemsmøter på virksomhetsnivå for å behandle saker som angår egne medlemmer. Referat fra disse møtene sendes fagforeningsstyret.

11.7.6 Det skal føres protokoll over forhandlinger med arbeidsgiver, kopi sendes fagforeningsstyret.

11.7.7 Klubben er organisatorisk underlagt fagforeningsstyret eller et koordineringsledd. Styret i fagforeningen eller styret i koordineringsleddet har adgang til møter i klubben.

11.7.8 Klubbledelsens organisatoriske rolle er:

- å rekruttere nye medlemmer
- å formidle informasjon
- å formidle forbundets politikk overfor arbeidsgiver
- å utarbeide enkel beretning som inngår i årsberetningen til fagforeningen. Denne sendes fagforeningsstyret innen 1. desember.

11.8 Yrkesseksjonene i fagforeningen

11.8.1 Årskonferanse for yrkesseksjonene.

I fagforeningen skal yrkesseksjonen ha et eget styre eller en leder av yrkesseksjonen. Der det er medlemsgrunnlag skal det avholdes en årskonferanse i yrkesseksjonen i etterkant av

årsmøtet i fagforeningen. Konferansen skal behandle saker som angår yrkesseksjonens oppgaver etter § 11.8.2 og planer i tråd med vedtak fattet på årsmøtet i fagforeningen.

Se retningslinjer til § 11.8.1.

11.8.2 Yrkesseksjonsstyret/leder av yrkesseksjonen skal:

- arbeide med saker som berører medlemmenes yrkesfunksjon.
- tilrettelegge forskjellige former for yrkesfaglig tilbud til alle medlemmer i yrkesseksjonen.
- arbeide med yrkespolitiske spørsmål.
- tilrettelegge for at tillitsvalgte får yrkesfaglig kompetanse.
- sikre en sterk kobling mellom det yrkesfaglige og det forhandlingsmessige.
- være ansvarlig for medlemsmøter i yrkesseksjon.
- gjennomføre yrkesorganisasjonelle tiltak og opprette yrkesfaglige grupper eller oppnevne kontaktperson innenfor yrkesområder når det er hensiktsmessig.
- forvalte økonomien i yrkesseksjonen i henhold til budsjett.

Yrkesseksjonsstyret i fagforeningen skal behandle alle saker som ligger innenfor yrkesseksjonens ansvarsområde.

11.9 Ungdomsutvalget i fagforeningen

11.9.1 Årskonferanse for ungdom og ungdomsutvalg.

Der det er medlemsgrunnlag avholdes det en årskonferanse for ungdom i fagforeningen. Denne avholdes i etterkant av årsmøtet. Konferansen behandler spørsmål som omhandler lærlinger, elever, studenter og unge medlemmer generelt, og planer i tråd med vedtak fattet av årsmøtet i fagforeningen.

Se retningslinjer til § 11.9.1.

11.9.2 Ungdomsutvalget er rådgivende overfor styret i fagforeningen og skal:

- lede utvalgets virksomhet og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ har bestemt.
- ha medansvar for verving og oppfølging av elever, studenter, lærlinger og unge arbeidstakere, samt oppfølging av ungdomsarbeidet i fagforeningen.
- ha uttalerett i spørsmål som angår ungdom.
- etter oppdrag fra overordnet organ utføre politisk påvirkningsarbeid i spørsmål som er sentrale innenfor ungdomsorganisaseringens ansvarsområde.
- forvalte utvalgets økonomi i henhold til budsjett.
- innkalle til årskonferanse for ungdomsorganisasering.
- forberede og innstille saker til årskonferansen for ungdomsorganisasering.

11.10 Pensjonist- og utføreutvalget i fagforeningen

11.10.1 Årskonferanse for pensjonister og pensjonist- og utføreutvalg.

Der det er medlemsgrunnlag avholdes det en årskonferanse for pensjonister og uføre i fagforeningen. Denne avholdes i etterkant av årsmøtet. Konferansen behandler spørsmål som særlig omhandler alders – og uførepensjonistene og deres rolle i fagforeningens arbeid, og planer i forhold til vedtak fattet på årsmøtet i fagforeningen.

Se retningslinjer til § 11.10.1.

11.10.2 Pensjonist- og uføreutvalget er rådgivende overfor styret i fagforeningen og skal:

- lede utvalgets virksomhet og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ har bestemt.
- arbeide med saker av betydning for alders – og uførepensjonister.
- ha uttalerett i spørsmål som angår alders – og uførepensjonister.
- etter oppdrag fra overordnet organ utføre politisk påvirkningsarbeid i spørsmål som er sentrale innenfor pensjonistorganiseringsansvarsområde.
- forvalte utvalgets økonomi i henhold til budsjett.
- innkalle til årskonferanse for pensjonistorganiseringsorganen.
- forberede og innstille saker til årskonferansen for pensjonistorganiseringsorganen.

§ 12 Når flere fagforeninger organiserer arbeidstakere hos samme arbeidsgiver

12.1 Alle medlemmer i forbundet er som hovedregel medlem i geografisk avgrensede fagforeninger. Når to eller flere fagforeninger organiserer arbeidstakere hos samme arbeidsgiver skal oppbygging av tillitsvalgtapparatet være tilpasset arbeidsgiver. Det samme gjelder fagforeninger som har medlemmer innen et samarbeidstiltak mellom arbeidsgivere. En slik tillitsvalgtordning skal ikke være et ekstra organisasjonsledd, men opptre i henhold til § 11.7. I slike tilfeller opprettes koordineringsledd. Beslutninger fattet i koordineringsledd er bindende for de fagforeningene og fylkeskretsene som er representert og for tillitsvalgtapparatet i den aktuelle virksomhet.

Se retningslinjer til § 12.

12.2 Tillitsvalgtordningen forutsettes dekket av arbeidsgiver. Utgifter som ikke dekkes av arbeidsgiver utlignes forholdsvis på de aktuelle fagforeningene. Retningslinjer for arbeidet utarbeides av de berørte lokale fagforeningene og godkjennes av den fylkeskretsen/de fylkeskretser fagforeningen tilhører.

Se retningslinjer til § 12.

§ 13 Fylkeskretsen

Forbundets regionale mellomnivå benevnes fylkeskrets.

Fylkeskretsen skal ivareta og fremme forbundets interesser innen sitt virkeområde, og gjennomføre sitt arbeid i samsvar med vedtekter og prinsipp- og handlingsprogram og vedtak fattet av overordnede organ.

Landsstyret bestemmer den geografiske avgrensningen av fylkeskretsene og eventuelle overgangsordninger i den forbindelse.

13.1 Organisering

Innen hvert fylke utgjør fagforeningene en fylkeskrets. Hvis en fagforening omfatter et geografisk område utover en fylkeskrets, tilsluttes denne én fylkeskrets etter vedtak i forbundsstyret.

Fylkeskretsens navn skal være Fagforbundet, fylkets navn. Fylkeskretsen er et organisatorisk mellomledd mellom fagforeningene og forbundet sentralt.

Fylkeskretsen skal:

- sørge for at fagforeningene og yrkesseksjonene fungerer, samordne og veilede i saker som gjelder disse, og dermed sikre at alle medlemmer får et godt organisatorisk og yrkesfaglig tilbud.
- gjennomføre oppsøkende virksomhet overfor fagforeningene for å sikre at foreningene fungerer på beste måte.

13.2 Fylkesmøtet og representantskapet

Fylkesmøtet er fylkeskretsens høyeste organ.

13.2.1 Fylkesmøtet utgjøres av et representantskap sammensatt i henhold til § 13.3.

13.2.2 Fylkesmøtet avholdes hvert annet år innen utgangen av mars.

Følgende valg foretas på fylkesmøtet:

- Fylkesstyret med vara jf. § 13.4.1
- Yrkesseksjonsstyrer jf. § 13.5.2
- Ungdomsutvalg jf. § 13.6.1
- Pensjonist- og uføreutvalg jf. § 13.6.2
- Valgkomité jf. § 13.2.3
- Revisjons- og kontrollkomité jf. § 13.2.5

Kun medlemmer på 30 år eller yngre er valgbare til verv i ungdomsutvalget. Foreligger det ikke kandidater som er 30 år eller yngre som kan påta seg vervet åpnes det for å velge kandidater opp til 33 år.

Valgperioden er 2 år.

13.2.3 Fylkesmøtet velger styre med varamedlemmer, og behandler andre fylkesmøtesaker. Valgkomiteen skal fortrinnsvis velges av fylkesmøtet, eller på et representantskapsmøte senest 3 måneder før det fylkesmøtet hvor valgene foretas.

Valgkomiteen må være sammensatt slik at også de ulike yrkesseksjonene, ungdoms- og pensjonistorganiseringene er representert.

13.2.4 Fylkesmøtet eller representantskapsmøtet velger:

- delegater til landsmøtet i henhold til forbundets vedtekter, jf. §§ 14.2 til 14.6.
- yrkesseksjonenes representanter med vara til landskonferansen i yrkesseksjonene jf. § 20.
- ungdomsutvalgets representanter med vara til landskonferansen for ungdom jf. § 21.1.
- pensjonist- og uføreutvalgets representanter med vara til landskonferansen for pensjonister jf. § 21.2.

13.2.5 Det velges en revisjons- og kontrollkomité på 3 personer.

Kontrollkomiteens medlemmer kan ikke ha andre verv i fylkeskretsen. Revisjonstjenester kan kjøpes av et godkjent revisjonsbyrå/- kontor. Revisjons- og kontrollkomiteen innkalles til fylkesmøtet/representantskapet med tale- og forslagsrett.

Se retningslinjer til § 13.2.5.

13.2.6 Alle medlemmer av Fagforbundet i fylkeskretsen er valgbare. En kan ikke samtidig være valgt og ha et aktivt ansettelsesforhold i forbundet. Medlemmer i en landsdekkende fagforening eller annen fagforening som overskrider fylkeskretser, kan inneha tillitsverv i fylkeskretsen der vedkommende har sitt arbeid.

13.2.7 Fylkeskretsens øverste organ mellom fylkesmøtene er representantskapet. Det skal avholdes minst to ganger i året. Det året det er fylkesmøte skal det avholdes minst ett møte.

13.2.8 Fylkesmøtet avgjør hvilke funksjoner som skal velges ved særskilt valg og antall styremedlemmer og varamedlemmer i rekke.

Det velges personlig vararepresentanter for lederne av yrkesseksjonene, leder av ungdomsutvalget og leder av pensjonist- og uføreutvalget.

13.2.9 Ekstraordinært fylkesmøte holdes når fylkesstyret eller mer enn halvparten av representantskapet har sendt begjæring om det til fylkesstyret. Møtet skal kunngjøres minst tre uker før det finner sted og kan bare behandle den eller de saker som møtet er berammet for. Med kunngjøringen utsendes saksdokumentene. Ekstraordinært fylkesmøte kan ikke endre den ordinære fylkesmøteperioden.

Se retningslinjer til § 13.2.9.

13.2.10 Fylkesmøtet/representantskapet innkalles skriftlig med minst tre ukers varsel. Med innkallingen skal sendes fylkestyrets beretning og forslag til saksliste med oppgave over innkomne saker, samt fylkestyrets innstilling til disse.

13.2.11 Fylkesmøtets/representantskapets vedtak avgjøres med alminnelig flertall når vedtektene ikke bestemmer noe annet. Ved stemmelikhet er forslaget falt.

13.2.12 Fylkesmøtet/representantskapet behandler handlingsplaner, beretninger, regnskap og budsjett.

13.3 Sammensetning av fylkesmøtet og fylkeskretsens representantskap.

13.3.1 Fylkesmøtet og fylkeskretsens representantskap.

Representantskap er sammensatt av representanter fra fagforeningene, yrkesseksjonene, ungdoms- og pensjonistorganiseringene i fylkeskretsen.

Styret for fylkeskretsen er medlem med fulle rettigheter i representantskapet. Dette gjelder også når representantskapet er fylkesmøte.

Se retningslinjer til § 13.3.1.

13.3.2 Til fylkesmøtet og fylkeskretsens representantskap fordeles representanter fra fagforeningene etter følgende skala:

Inntil 200 medlemmer 1 representant
201 – 600 medlemmer 2 representanter
601 – 1100 medlemmer 3 representanter
1101 – 2000 medlemmer 4 representanter

Deretter en representant for hver påbegynte tusen medlemmer. Lederne i fagforeningene skal være en av fagforeningens representanter.

Antallet representanter for yrkesseksjonene skal være tilsvarende 20 % av fylkeskretsens totale antall fagforeningsrepresentanter. Av dette antallet skal hver yrkesseksjon tildeles 15 %. Det øvrige antallet, 40 %, fordeles etter yrkesseksjonens medlemstall i fylkeskretsen.

Se retningslinjer til § 13.3.2.

Medlemstallet pr. 31/12 foregående år danner grunnlaget for beregningen.

Ungdoms- og pensjonist- og uføreutvalgene oppnevner 2 representanter hver.

Forbundsstyret kan etter søknad godkjenne annen representasjonsordning.

13.4 Fylkestyret

13.4.1 Sammensetning av fylkestyret: Leder, nestleder, opplæringsansvarlig, lederne for yrkesseksjonene, leder av ungdomsutvalget, leder av pensjonist- og uføreutvalget og nødvendig antall styremedlemmer valgt på fylkesmøtet. For lederne for yrkesseksjonene, leder av ungdomsutvalget og leder av pensjonist- og uføreutvalget velges personlig vararepresentant som er nestlederne i yrkesseksjonene, ungdomsutvalget og pensjonist- og uføreutvalget.

Leder og nestleder av ungdomsutvalget må være 30 år eller yngre. Det er anledning til å heve aldersgrensen til 33 år dersom det ikke finnes kandidater som er yngre.

13.4.2 Styret skal:

- ha det øverste ansvaret for fylkeskretsen, slik den fremgår av vedtektene, herunder også det øverste økonomiske ansvaret. Daglig utøves dette av leder.
- lede fylkeskretsens virksomhet og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram, fylkesmøte/ representantskap og overordnet organ på forbundsnivå har bestemt.
- gjennomføre fagligpolitisk påvirkningsarbeid.
- sørge for at fagforeningene utfører sine oppgaver etter vedtekter og vedtak i overordnet organ.
- besøke lokale fagforeningers styremøte minst en gang per år.
- sørge for at fagforeningene og tillitsvalgte får nødvendig opplæring.
- gjennomføre tariffkonferanser.
- innkalle og forberede fylkesmøter og representantskapsmøter.
- innkalle til møte eller på annen måte gripe inn overfor fagforeninger som ikke fungerer etter vedtektene, forbundets retningslinjer, handlingsplan og vedtak i forbundsstyret/landsstyret. Styret sender melding om saken til forbundsstyret og har rett og plikt til å sørge for at lovlig fattede vedtak blir gjennomført i fagforeningen. (Se retningslinjer til § 13.4.2)
- avgi regnskap og beretning årlig.
- ivareta sekretær oppgaver, opplæringsvirksomhet informasjonsarbeid, yrkesfaglig arbeid, ungdomsarbeid og pensjonistarbeid.
- foreta suppleringsvalg etter innstilling fra yrkesseksjoner, ungdoms- og pensjonist- og uføreutvalg. Suppleringsvalg til fylkestyret foretas av representantskapet.
- behandle saker om eksklusjon/suspensjon i henhold til § 10.
- påse at ungdoms- og pensjonistarbeid blir ivaretatt.
- godkjenne opprettelse og oppløsning av fagforeninger, jf. § 11.6.
- behandle søknad fra fagforeningene om utsettelse på avholdelse av årsmøte.

13.4.3 Styret har rett til å uttale seg ved suppleringsvalg av medlemmer og varamedlemmer til forbundets bestemmende organer.

13.4.4 Protokoll fra fylkesmøter og representantskapsmøter sendes forbundet umiddelbart etter vedtak. Dette innbefatter handlingsplan for kommende periode, beretning og regnskap med rapport fra revisjons- og kontrollkomiteen.

13.4.5 Styret kan fatte vedtak når minst halvparten av medlemmene er til stede. Ved stemmelikhet er leders stemme avgjørende.

13.5 Yrkesseksjonene i fylkeskretsen.

Yrkesseksjonene i fylkeskretsen skal bidra til at yrkesseksjonene i fagforeningen gir et yrkesfaglig tilbud til sine medlemmer.

13.5.1 Fylkeskonferansen i yrkesseksjonen.

Fylkeskonferansen er yrkesseksjonens høyeste organ i fylkeskretsen, og avholdes hvert annet år etter at fylkesmøtet er avholdt. Konferansen skal legge planer for virksomheten i tråd med vedtak fattet av fylkesmøtet og annet overordnet organ, vedta yrkesfaglige, yrkesorganisatoriske og yrkespolitiske tema.

Fylkeskonferansens sammensetning avgjøres av yrkesseksjonen selv, men slik at hver fagforening med medlemmer i aktuell yrkesseksjon har minst 1 representant.

Se retningslinjer til § 13.5.1.

Yrkesseksjonsstyret skal bestå av minst 3 medlemmer.

13.5.2 Yrkesseksjonsstyret skal:

- lede yrkesseksjonens virksomhet på fylkesnivå og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ på yrkesseksjons- og forbunds nivå har bestemt.
- gjennomføre politisk påvirkningsarbeid innenfor yrkesseksjonens ansvarsområde.
- være et organisatorisk mellomledd mellom yrkesseksjonens leder/ styret i fagforeningen og yrkesseksjonsstyret sentralt.
- oppnevne representanter og nødvendig antall vararepresentanter til fylkesmøtet/ representantskapet, jf. § 13.3.2.
- koordinere yrkesarbeidet og legge til rette for samarbeid mellom yrkesseksjonene i fagforeningene.
- arrangere og innstille til fylkeskonferansen i yrkesseksjonen.
- forvalte økonomien i yrkesseksjonen i fylkeskretsen i henhold til budsjett.
- sørge for nødvendig yrkesorganisering innen yrkesseksjonen og påse at vedtektsfestede, og eventuelt andre nødvendige, yrkesfaglige undergrupper innen yrkesseksjonens område både opprettes og fungerer.
- følge opp yrkesseksjonene i fagforeningene slik at de kan gi medlemmene tilbud som bidrar til yrkesfaglig utvikling, samt følge opp rekruttering og organisering av de yrkesgruppene de har ansvar for
- følge opp yrkesseksjonene i fagforeningene slik at de kan gi medlemmene det tilbudet de skal ha etter vedtektene samt følge opp rekruttering og organisering av de yrkesgruppene de har ansvar for.

Styret i yrkesseksjonen i fylkeskretsen skal behandle alle saker som ligger innenfor yrkesseksjonens ansvarsområde.

13.6 Ungdomsarbeid i fylkeskretsen

13.6.1 Fylkeskonferansen for ungdom, ungdomsutvalget og ungdomsarbeid. Fylkeskonferansen for ungdom er ungdomsorganiseringsens høyeste organ i fylkeskretsen og avholdes hvert annet år etter at fylkesmøtet er avholdt. Konferansen skal legge planer for virksomheten i tråd med vedtak fattet av fylkesmøtet og annet overordnet organ.

Fylkeskonferansen består av representanter fra hver fagforening i fylkeskretsen og student- og elevforumet.

Ungdomsutvalget skal bestå av minst 3 medlemmer.

Ungdomsutvalget i fylkeskretsen skal:

- lede utvalgets virksomhet på fylkesnivå og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ har bestemt.
- arbeide med saker som opptar unge medlemmer og følge opp fagforeningenes ungdomsutvalg i deres arbeid.
- ha medansvar for verving og oppfølging av elever, studenter, lærlinger og unge arbeidstakere, samt oppfølging av ungdomsarbeidet i fagforeningene.
- ha uttalerett i alle ungdomsspørsmål.
- ha ansvar for at det opprettes et rådgivende student- og elevforum i fylkeskretsen. Student- og elevforumet skal om mulig være representert i ungdomsutvalget.

Se retningslinjer til § 13.6.1.

13.7 Pensjonistarbeid i fylkeskretsen

13.7.1 Fylkeskonferansen for pensjonister og uføre

Fylkeskonferansen for pensjonister og uføre er pensjonistorganiseringsens høyeste organ i fylkeskretsen og avholdes hvert annet år etter at fylkesmøtet er avholdt. Konferansen skal legge planer for virksomheten i tråd med vedtak fattet av fylkesmøtet og annet overordnet organ.

Fylkeskonferansen for pensjonister og uføre består av representanter fra hver fagforening i fylkeskretsen.

Pensjonist- og uføreutvalget skal bestå av minst 3 medlemmer.

Pensjonist- og uføreutvalget i fylkeskretsen skal:

- lede utvalgets virksomhet på fylkesnivå og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ har bestemt.
- arbeide med pensjonssaker og følge opp fagforeningenes pensjonist- og uføreutvalg i deres arbeid.
- arbeide med saker av betydning for alders – og uførepensjonister, og følge opp fagforeningenes pensjonisttillitsvalgt/pensjonist- og uføreutvalg i deres arbeid.

- ha medansvar for arbeidet med alders- og uførepensjonistsaker i fagforeningene.
- ha uttalerett i alle spørsmål som angår alders – og uførepensjonister.

Alle som er registrert som alders – og uførepensjonistmedlemmer i fylkeskretsen er valgbare.

Se retningslinjer til § 13.7.1.

13.8 Økonomi, regnskap og revisjon

13.8.1 Forbundet gir tilskudd til drift av fylkeskretsen etter de regler som landsstyret bestemmer.

13.8.2 Fylkeskretsens regnskap føres etter retningslinjer som vedtas av landsstyret.

13.8.3 Fylkeskretsens regnskap skal revideres i samsvar med særskilt revisjonsinstruks, utformet i henhold til den til enhver tid gjeldende revisjonsinstruks for Fagforbundets regnskaper.

§ 14 Landsmøtet

14.1 Landsmøtet er forbundets høyeste myndighet. Ordinært landsmøte avholdes hvert 4. år, i 2. halvdel av året.

14.2 Tiden for landsmøtet skal fastsettes senest 12 måneder før det holdes. Melding om tidspunkt skal sendes fagforeningene og fylkeskretsene sammen med utkast til foreløpig sakliste for landsmøtet. Saklisten sendes ut senest 8 måneder før landsmøtet.

14.3 Landsmøtet består av 280 fylkesdelegater, 80 yrkesseksjonsdelegater, landsstyrets medlemmer, samt 5 delegater fra ungdomsorganiseringen og 5 delegater fra pensjonistorganiseringen.

14.4 280 delegater fordeles fylkesvis etter antall medlemmer.

Fylkesmøtet eller fylkeskretsens representantskap foretar valg av fylkesdelegatene etter forslag fra fagforeningene og retningslinjer fastsatt av landsstyret.

80 delegater fordeles yrkesseksjonsvis etter antall medlemmer. Hver yrkesseksjon har rett til 12 delegater før fordeling foretas.

Fylkeskretsens medlemstall pr. 1. januar i det året landsmøtet finner sted danner beregningsgrunnlaget for det antall delegater vedkommende fylkeskrets skal velge.

Se retningslinjer til § 14.4.

14.5 Valg av delegater fra fylkeskretsene kan ikke finne sted før den foreløpige saklisten er behandlet av dem som skal delta i valget.

- 14.6 De valgte delegater skal ha frie mandater.
- 14.7 Alle medlemmer av Fagforbundet kan fremme forslag til saker som skal behandles på landsmøtet ved å sende dem til fagforeningene.
- 14.8 Forslag fra fagforeningene sendes via fylkeskretsen. Fylkeskretsens innstilling til fagforeningenes forslag og fylkeskretsens egne forslag sendes forbundsstyret etter behandling i representantskapet. Forbundsstyret og landsstyret har rett til å sette fram forslag til landsmøtet.
- 14.9 Forslagene fra fagforeninger, fylkeskretsen, sentralt ungdomsutvalg, sentralt pensjonist- og uføreutvalg og de sentrale yrkesseksjonsstyrene må være forbundsstyret i hende senest 10 måneder før landsmøtet avholdes.
- 14.10 Forslag til sakslisten og forretningsorden samt de innsendte forslag og innstillinger sendes fagforeningene og fylkeskretsene senest 3 måneder før landsmøtet avholdes.
- 14.11 Landsmøtet gjør vedtak om den endelige sakslisten og forretningsorden.
- 14.12 Landsstyrets medlemmer har ikke stemmerett i saker som angår faglig beretning.
- 14.13 Forbundets kontrollkomité skal delta på landsmøtet med tale- og forslagsrett.
- 14.14 Medlemmer av Fagforbundet kan gis adgang til landsmøtet i den grad plassen tillater det.
- 14.15 Landsmøtets vedtak avgjøres ved alminnelig flertall når disse vedtekter eller forretningsorden ikke bestemmer noe annet.
- 14.16 For alle valg gjelder en valgperiode på 4 år.
- 14.17 Følgende saker skal behandles av landsmøtet:
- Konstituering
  - Årsberetning og regnskap
  - Forbundets faglige årsberetninger
  - Innkomne saker
  - Prinsipp- og handlingsprogram
  - Valg
  - Vedtekter
- 14.18 Landsmøtet skal uttale seg om landsmøteperiodens regnskap og årsberetninger.
- 14.19 Følgende valg foretas på landsmøtet:
- 14.19.1 Forbundsstyrets arbeidsutvalg bestående av:
- Leder

- 2 nestledere
- 2 arbeidsutvalgsmedlemmer
- Lederne av yrkesseksjonene

Leder av sentralt ungdomsutvalg tiltrer arbeidsutvalget til Fagforbundet sentralt med tale- og forslagsrett.

14.19.2 Yrkesseksjonsstyrer, ungdomsutvalg og pensjonist- og uføreutvalg:

- Yrkesseksjonsstyrer bestående av leder, nestleder, fire styremedlemmer og varamedlemmer i rekke.
- Ungdomsutvalg bestående av leder, nestleder, fire medlemmer og fire varamedlemmer i rekke. Kun medlemmer på 30 år eller yngre er valgbare til leder og nestleder i ungdomsutvalget. Leder og nestleder i ungdomsutvalget er frikjøpt på heltid.
- Pensjonist- og uføreutvalg bestående av leder, nestleder, fem medlemmer derav minst ett uføremedlem og fire varamedlemmer i rekke. Det velges personlig vara for uføremedlem.

14.19.3 Forbundsstyret bestående av 21 medlemmer sammensettes slik:

- Forbundsstyrets arbeidsutvalg (9)
- 10 forbundsstyremedlemmer med personlige varamedlemmer
- Leder av ungdomsutvalget
- Leder av pensjonist- og uføreutvalget

Nestleder av ungdomsutvalget gis møte-, tale- og forslagsrett.

Varamedlemmer for lederne av yrkesseksjonene, leder av ungdomsutvalget og leder av pensjonist- og uføreutvalget er nestlederne.

For øvrig velges ikke varamedlemmer for arbeidsutvalgets medlemmer.

14.19.4 Landsstyret sammensettes slik:

- Forbundsstyrets medlemmer (21)
- 36 medlemmer og 36 varamedlemmer – slik at hver fylkeskrets blir representert med 3 medlemmer og 3 varamedlemmer i rekke
- Antall medlemmer fra yrkesseksjonene tilsvarende 2/3 av antall fylkessmedlemmer fordelt slik at hver yrkesseksjon blir representert forholdsmessig etter medlemstall. Medlemmer fra yrkesseksjonene fordeles med 5 fra hver yrkesseksjon, de øvrige fordeles etter forholdstallsprinsippet. Det velges tilsvarende antall varamedlemmer i rekke
- Nestleder av ungdomsutvalget
- Nestleder av pensjonist- og uføreutvalget
- 2 varamedlemmer for henholdsvis ungdomsutvalget og pensjonist- og uføreutvalget

- 14.19.5 Kontrollkomité på 3 medlemmer og 3 varamedlemmer i rekke. Kontrollkomiteens medlemmer kan ikke ha verv i noe ledd i forbundet.
- 14.19.6 Lederne av kompetansesentrene. Disse har møte- og talerett i landsstyret.
- 14.20 Et aktivt ansettelsesforhold i organisasjonen kan ikke innehas samtidig med verv i vedtektsfestede organer.
- 14.21 Landsmøtet fastsetter kontingenten til forbundet.
- 14.22 Landsmøtet vedtar hvilke obligatoriske kollektive forsikringsordninger forbundet skal tilmelde seg.

§ 15 Ekstraordinært landsmøte

- 15.1 Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret bestemmer det, eller når mer enn halvparten av fylkeskretsene har sendt skriftlig krav om det til forbundsstyret.
- 15.2 Ekstraordinært landsmøte innkalles av landsstyret.
- 15.3 Det bør innkalles til ekstraordinært landsmøte med minst 3 ukers varsel. Slikt ekstraordinært landsmøte kan bare behandle de saker som var grunnlaget for innkallingen. Saksdokumentene sendes ut sammen med innkallingen.
- 15.4 Ekstraordinært landsmøte kan ikke endre den ordinære landsmøteperioden. Medlemmer av Fagforbundet kan gis adgang til ekstraordinært landsmøte dersom plassen tillater det.

§ 16 Landsstyret

Landsstyret er forbundets høyeste organ mellom landsmøtene.

- 16.1 Landsstyret innkalles til møte minst to ganger per år.
- 16.2 Forbundets kontrollkomité innkalles til landsstyrets møter og har tale- og forslagsrett i saker som hører inn under komiteens gjøremål, jf. § 24.
- 16.3 Forbundsstyrets medlemmer har stemmerett i alle saker med unntak av de saker som er nevnt i §§ 17.3 og 17.11.
- 16.4 Landsstyret kan fatte vedtak når minst halvparten av medlemmene er til stede. Ved stemmelikhet er leders stemme avgjørende.

§ 17 Landsstyrets myndighetsområde

17.1 Lede forbundets virksomhet i overensstemmelse med vedtektene, arbeide etter de vedtak og hovedprinsipper som Landsmøtet har trukket opp og utarbeide handlingsplaner tråd med dette.

17.2 Foreta suppleringsvalg for den gjenværende del av landsmøteperioden i tilfelle noen av de tillitsvalgte er fratrudd.

Se retningslinjer til § 17.2

17.3 Fastsette foregående års regnskap og årsberetning innen utgangen av juni måned.

17.4 Behandle og vedta generelle retningslinjer for forbundets virksomhet i samsvar med vedtektenes § 2, samt vedta års- og langtidsbudsjett.

17.5 Fastsette særkontingent eller andel av kontingent til OUO – fond.

17.6 Fastsette forbundsstyrets og kontrollkomiteens godtgjørelse.

17.7 Behandle ankesaker.

17.8 Velge representanter med vararepresentanter til Landsorganisasjonens kongress og representantskap.

Se retningslinjer til § 17.8.

17.9 Ivareta medlemmenes felles interesser på tvers av yrkesseksjons- og yrkesgruppetilhørighet samt avtaleområder.

17.10 Utlikne eventuell ekstrakontingent.

17.11 Fremlegge faglig beretning.

17.12 Velge valgkomité til landsmøtet. Valgkomiteen må være sammensatt slik at også de ulike yrkesseksjonene, ungdoms- og pensjonistorganiseringene er representert.

Se retningslinjer til § 17.12.

17.13 Foreslå sakliste og forretningsorden til forbundets landsmøte, samt lage innstilling til innsendte forslag.

17.14 Innkalle til landsmøte.

17.15 Fastsette de overordnede prioriteringene og rammekravene ved tariffoppgjørene.

17.16 Fatte vedtak om uravstemning i viktige saker og fastsette retningslinjene for slike avstemninger. Avstemningen kan gjelde alle eller enkelte fagforeninger.

17.17 I særlige tilfeller dispensere fra forbundets vedtekter.

17.18 Godkjenne alle retningslinjer til vedtektene.

§ 18 Forbundsstyret

18.1 Medlemmene har møteplikt til forbundsstyrets møter. Overholdes ikke møteplikten kan landsstyret velge å oppnevne ny representant.

18.2 Ved uenighet i forbundsstyret, har et mindretall på mer enn 1/3 rett til å anke følgende saker til landsstyret:

- Eksklusjon og suspensjon av medlemmer og tillitsvalgte
- Anvendelse av forbundets midler
- Tolkningstviser vedrørende forbundets vedtekter

18.3 Forbundsstyret kan fatte vedtak når minst halvparten av medlemmene er til stede. Ved stemmelikhet er leders stemme avgjørende.

§ 19 Forbundsstyrets myndighetsområde

19.1 Lede og koordinere forbundets virksomhet i samsvar med vedtektene, landsmøtets og landsstyrets vedtak.

19.2 Behandle søknader fra fagforeninger om å fravike bestemmelsene i vedtektene. Fylkeskretsens styre skal uttale seg om søknaden.

19.3 Forbundsstyret skal avgi årsregnskap og årsberetning innen utgangen av juni måned. Årsregnskap og årsberetning skal være underskrevet av samtlige av forbundsstyrets medlemmer. Har én som skal underskrive innvendinger mot årsregnskap eller årsberetning, skal vedkommende underskrive med påtegnet forbehold og gi nærmere redegjørelse i årsberetningen.

19.4 Tilsettingsmyndighet.

19.5 Forbundsstyret fastsetter godtgjøring for forbundets valgte. Forbundsstyret eller den forbundsstyret gir fullmakt, inngår tariffavtaler med de ansattes organisasjoner.

19.6 Kan kreve at fagforeningenes regnskap gjennomgås av revisjon.

- 19.7 Valg av revisor/revisjonsselskap.
- 19.8 Fremme forslag til overordnede prioriteringer og rammekrav ved tariffoppgjør overfor landsstyret.
- 19.9 Inngå og være part i alle tariffavtaler som inngås. Jf. «Retningslinjer for tariffkrav/tariffrevisjoner/forståelse av overenskomster» (andre retningslinjer).
- 19.10 Godkjenne forbundets tariffkrav ved tariffrevisjoner.
- 19.11 Vedta plassoppsigelse, streik eller bruk av andre kampmidler.
- 19.12 Opprette forhandlingsutvalg for å ivareta sentrale forhandlinger innenfor de ulike tariffområdene. Forhandlingsutvalgene skal ha representasjon fra yrkesseksjonene.
- 19.13 Innkalle landsstyret og forberede de saker som skal til behandling.
- 19.14 Vedta eksklusjon/ suspensjon i samsvar med § 10.
- 19.15 Avgjøre tvister om tolkning av forbundets vedtekter.
- 19.16 Sørge for at fylkeskretsene utfører sine oppgaver etter vedtekter og vedtak i overordnet organ.
- 19.17 Sikre at forbundets opplæring fungerer. Forbundet sentralt har ansvaret for utvikling, gjennomføring og kvalitetssikring av forbundets opplæring.
- 19.18 Ha ansvaret for administrasjonens virksomhet.
- 19.19 Forvalte forbundets midler innenfor rammen av vedtekter og prinsipp- og handlingsprogram, samt landsstyrets budsjett.
- 19.20 Oppnevne rådgivende utvalg, herunder et likestillingsråd.
- 19.21 Særvettker for fagforeningen og senere endringer av disse godkjennes av forbundsstyret etter uttalelse fra fylkesstyret. Særvettker for fylkeskretsen godkjennes av forbundsstyret.
- 19.22 Forbundsstyret kan delegere avgjøringsmyndighet til arbeidsutvalget.

§ 20 Yrkesseksjonene sentralt

20.1 Landskonferansen

Landskonferansen avholdes etter at landsmøtet er avholdt og skal legge planer for virksomheten i tråd med vedtak fattet av landsmøtet, og behandle yrkesfaglige, yrkesorganisatoriske og yrkespolitiske tema.

Landskonferansen skal for øvrig behandle de saker som er naturlig innenfor yrkesseksjonens ansvarsområde.

Landskonferansens sammensetning avgjøres av yrkesseksjonen selv, men slik at hver fylkeskrets har minst 3 representanter.

Se retningslinjer til § 20.1.

20.2 Yrkesseksjonsstyrets myndighetsområde

Yrkesseksjonsstyret er yrkesseksjonens øverste myndighet i landsmøteperioden.

Yrkesseksjonsstyret skal:

- lede yrkesseksjonens virksomhet og utføre oppgaver i henhold til vedtekter, retningslinjer, prinsipp- og handlingsprogram, vedtak fattet av landskonferansen for yrkesseksjonen og andre overordnede forbundsorganer.
- utføre politisk påvirkningsarbeid sentralt innenfor yrkesseksjonens ansvarsområde.
- følge opp alle spørsmål som berører medlemmenes yrkesfunksjon, og påse at de får et godt yrkesfaglig tilbud. Arbeide for å styrke yrkesidentitet, status, yrkesetikk og vilkår for de ulike yrkesgruppene som yrkesseksjonen representerer.
- forvalte yrkesseksjonens økonomi i henhold til budsjett.
- medvirke til at yrkesseksjonene i fylkeskretsene utfører sine oppgaver etter vedtektene og vedtak i overordnet organ.
- påse at yrkesseksjonsstyrene i fylkeskretsene får den nødvendige opplæring av forbundet.
- innkalle til landskonferanse for yrkesseksjonen.
- forberede og innstille saker til landskonferansen for yrkesseksjonen.
- innkalle til en samling for lederne av yrkesseksjonene i fylkeskretsene som sammen med yrkesseksjonsstyret skal velge delegater til landsmøtet, foreslå kandidater til leder av yrkesseksjonen, nestleder og øvrige medlemmer/varamedlemmer i styret, og foreslå medlemmer til yrkesseksjonens representanter til forbundsstyret/landsstyret. Forslagene fremmes overfor Fagforbundets valgkomité, Jf. §§ 14.19.1, 14.19.2 og 14.19.3.
- medvirke til at yrkesseksjonens underordnede organer får den nødvendige veiledning og bistand innen yrkesseksjonens ansvarsområde.
- innstille på kandidater som må velges ved suppleringsvalg i landsstyret når tillitsvalgte fra yrkesseksjonene fratrer i landsmøteperioden.

Se retningslinjer til § 20.2.

§ 21 Sentralt ungdomsutvalg og sentralt pensjonist- og uføreutvalg

Ungdomsorganiseringen og pensjonistorganiseringen skal avholde sine landskonferanser etter at landsmøtet er avholdt.

Landskonferansene legger planer for virksomheten i henholdsvis ungdomsorganiserings og pensjonistorganiserings i tråd med vedtak fattet av landsmøtet.

Landskonferansene sammensettes av delegater fra fylkeskretsene (Se retningslinjer til § 21).

21.1 Sentralt ungdomsutvalg

Sentralt ungdomsutvalg er rådgivende overfor forbundsstyret.

Sentralt ungdomsutvalg skal:

- lede utvalgets virksomhet på sentralt nivå og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ har bestemt.
- arbeide med ungdomssaker og følge opp fylkeskretsenes ungdomsutvalg i deres arbeid.
- ha medansvar for verving og oppfølging av elever, studenter, lærlinger og unge arbeidstakere, samt oppfølging av ungdomsarbeidet i fylkeskretsene.
- ha uttalerett i alle saker som angår unge.
- påse at det opprettes rådgivende student- og elevforum i fylkeskretsene.
- etter oppdrag fra overordnet organ utføre politisk påvirkningsarbeid i spørsmål som er sentrale innenfor ungdomsorganiseringsansvarsområde.
- forvalte utvalgets økonomi i henhold til budsjett.
- innkalle til landskonferanse for ungdomsorganiserings.
- forberede og innstille saker til landskonferansen for ungdomsorganiserings.
- medvirke til at utvalgets underordnede organer får den nødvendige veiledning og bistand innen ungdomsorganiseringsansvarsområde.

Se retningslinjer til § 21.1.

21.2 Sentralt pensjonist- og uføreutvalg

Sentralt pensjonist- og uføreutvalg er rådgivende overfor forbundsstyret.

Sentralt pensjonist- og uføreutvalg skal:

- lede utvalgets virksomhet på sentralt nivå og gjennomføre de oppgaver som vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og overordnet organ har bestemt.
- arbeide med pensjonssaker og følge opp fylkeskretsenes pensjonist- og uføreutvalg i deres arbeid.
- arbeide med saker av betydning for alders – og uførepensjonister, og følge opp fylkeskretsenes pensjonisttillitsvalgte/utvalg i deres arbeid.
- ha medansvar for arbeidet med alders- og uførepensjonistsaker i fylkeskretsene.
- ha uttalerett i spørsmål som angår alders – og uførepensjonister.
- etter oppdrag fra overordnet organ utføre politisk påvirkningsarbeid i spørsmål som er sentrale innenfor pensjonistorganiseringsansvarsområde.
- forvalte utvalgets økonomi i henhold til budsjett.
- innkalle til landskonferanse for pensjonistorganiserings.
- forberede og innstille saker til landskonferansen for pensjonistorganiserings.

- medvirke til at utvalgets underordnede organer får den nødvendige veiledning og bistand innen pensjonistorganiseringens ansvarsområde.

Se retningslinjer til § 21.2.

§ 22 Forbundsadministrasjon og forvaltning

- 22.1 Forbundet har sitt hovedkontor i Oslo. Deler av forbundsadministrasjonen legges til kompetansesentrene.
- 22.2 Forbundsstyret bestemmer hvem som skal forplikte forbundet i økonomiske saker.
- 22.3 Forbundets midler skal plasseres på en økonomisk forsvarlig måte. Midler skal ikke plasseres i foretak/aktivitet i strid med Fagforbundets formål. Dessuten kan midler nyttes til kjøp av fast eiendom og tegning av aksjer i foretak som forbundet har interesse av å være medeier i. Forbundsstyret må til enhver tid påse at forbundets midler anbringes slik at de kan realiseres hurtig.
- 22.4 Forbundet skal ha statsautorisert revisor.

§ 23 Konfliktfond

- 23.1 Forbundet skal ha et konfliktfond.

Se retningslinjer til § 23.1 og «Retningslinjer for stønad under arbeidsstans» (andre retningslinjer)

- 23.2 Konfliktfondets midler anbringes slik at de kan nyttes når situasjonen krever det.

§ 24 Kontrollkomiteen

- 24.1 Kontrollkomiteen har i oppdrag å påse at organisatoriske og økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets vedtekter og vedtak.
- 24.2 Kontrollkomiteens beretning fremlegges for forbundsstyret, landsstyret og Landsmøtet i forbindelse med behandlingen av forbundets regnskap og årsberetning.

Se retningslinjer til § 24.

§ 25 Endring av vedtektene

Disse vedtektene kan bare endres eller oppheves på et landsmøte. Vedtektsendringer vedtas med alminnelig flertall. Oppløsning, § 27, må vedtas av landsmøtet med 2/3 flertall. Det samme gjelder ved endring av forbundets grunnleggende struktur med yrkesseksjoner og fagforeninger.

Vedtektene trer i kraft ved vedtak.

§ 26 Avgjørelse av tvister

Tvister om hvordan vedtektene kan forstås kan ikke bringes inn til prøving for de ordinære domstoler. Tvister av denne art, som er avgjort av forbundsstyret eller landsstyret, kan den som er part i tvisten bringe inn for voldgiftsrett. Voldgiftsretten skal bestå av tre medlemmer. Justitiarius ved Oslo tingrett utnevner voldgiftsrettens formann som skal være en dommer.

Fagforbundet og den annen part i tvisten utnevner hver sin meddommer.

Voldgiftsretten avgjør tvisten med endelig virkning for partene. Fristen for å bringe saken inn for voldgiftsretten er 2 – to – måneder regnet fra det tidspunkt da melding om forbundsstyrets eller landsstyrets avgjørelse er sendt i rekommandert brev.

§ 27 Oppløsning

Vedtak om oppløsning av forbundet kan bare fattes på et ordinært eller ekstraordinært landsmøte.

Til forslagetets endelige vedtakelse kreves 2/3 flertall på landsmøtet. Oppløses forbundet, skal dets aktiva disponeres av det landsmøtet som treffer beslutning om oppløsning.

Retningslinjer 2022 – 2025

Retningslinjer til § 1 Navn

Det er ikke anledning til å benytte forkortelser av forbundets navn.

Retningslinjer til § 4 Forbundets organisasjonsområdet

Spørsmål om fortolkning av forbundets organisasjonsområde, behandles av forbundet sentralt etter at spørsmålet først er håndtert av fylkeskretsen.

Retningslinjer til § 6 Medlemskap

Retningslinjer til § 6.1.1

For å kunne bli medlem av Fagforbundet må den som ønsker medlemskap gi de person- og kontaktopplysninger som er nødvendig for oppfølging av medlemmet.

Studentmedlemskap

Minimumskrav for å kunne organisere seg som studentmedlem er at studiet anses som hovedbeskjeftigelse, minimum 30 studiepoeng pr. år. Inntekt må ikke overstige lånekassens inntektsgrense angående stipend. Inntekt i studiets ferieperioder regnes ikke med.

Studentmedlemmer har rettigheter i henhold til de obligatoriske kollektive forsikringsordningene og OUO.

Elevmedlemskap

Minimumskrav for å kunne organisere seg som elev, er følgende at skoletiden anses som hovedbeskjeftigelse, minimum 20 timer pr. uke.

Elev- og lærlingmedlemmer har ingen rettigheter i henhold til de obligatoriske kollektive forsikringsordningene og OUO, med mindre de betaler kontingent tilsvarende studentmedlemmer.

Se for øvrig retningslinjer til § 11.2.6.

Retningslinjer til § 6.1.2

Bimedlemmer må ha et aktivt arbeidsforhold innenfor Fagforbundets organisasjonsområde. Bimedlemmer har ingen rettigheter til stipend fra OUO og utbetalinger fra Fagforbundets stønadskasse. Et bimedlemskap gir ingen rettigheter i kollektiv hjemforsikring via Fagforbundet.

Retningslinjer til § 6.2

Medlemskapet skal være i den fagforeningen der vedkommende har den største stillingsandelen. Dersom stillingsandelene er like store, skal fagforeningstilhørigheten avgjøres av medlemmet selv. Nettstudenter kan selv velge fagforeningstilhørighet.

Se for øvrig retningslinjer til § 11.2.6.

Retningslinjer til § 6.3

Det er ikke anledning til å benytte forkortelser ved benevning av yrkesseksjonene.

Retningslinjer til § 6.7.

Viser til LOs vedtekter § 19.

Retningslinjer til § 7 Æresmedlemskap

Fritaket gjelder sentral og lokal kontingent, obligatoriske forsikringer og Fagforbundets OUO-fond. Det tas ikke opp nye æresmedlemmer.

Retningslinjer til § 8 Medlemskontingent

Retningslinjer til § 8.1

Ferielønn som utbetales i henhold til Ferielovens bestemmelser regnes som lønn og er dermed gjenstand for trekk av kontingent. Dette gjelder ikke for pensjonister og uføre det første året uten lønnsinntekt.

Omsorgslønn er lønn med pensjonsopptjening og er gjenstand for trekk av kontingent.

Retningslinjer til § 8.5

Forbundsstyret skal godkjenne innføring og endring av lokal tilleggskontingent.

Oppheving av lokal tilleggskontingent vedtas av årsmøtet i fagforeningen. Årsmøtet kan delegere denne myndigheten til et medlemsmøte eller styret i fagforeningen. Årsmøtet må fatte eget vedtak om slik delegering.

Oppheving av lokal tilleggskontingent må meldes til fylkeskrets og forbundet sentralt.

Retningslinjer til § 8.8

Medlem som er skyldig kontingent, skal kontaktes snarest mulig for oppfølging av medlemskapet.

Retningslinjer til § 9 Kontingentfritak

Retningslinjer til §§ 9.2 og 9.3

Medlemmer som er født i 1947 eller tidligere betaler ikke særkontingent for alders- og uførepensjonister.

Retningslinjer til § 11 Fagforeningen

Retningslinjer til § 11.1.1

Det er årsmøtet som fatter vedtak om endring av fagforeningens navn.

Styret i fagforeningen plikter å registrere fagforeningen i Enhetsregisteret og oppdatere styresammensetningen etter årsmøtet.

Retningslinjer til § 11.2.1

For å sikre at de klubbtiltidsvalgte får nødvendige faglige argumenter i møter med arbeidsgiver skal fagforeningen etablere rutiner for kontakt mellom klubbstyrene og yrkesseksjonene i fagforeningen.

Styret i fagforeningen ivaretar arbeidsmiljøaktiviteten innenfor eget organisasjonsområde. Ett av styremedlemmene i fagforeningen skal ha et særlig ansvar for denne aktiviteten.

Ett verneombud i fagforeningens organisasjonsområde skal tiltre styret fagforeningen med tale- og forslagsrett.

Retningslinjer til § 11.2.6

Fagforeningen skal:

- i samarbeid med klubbstyrene ha oversikt over vervepotensialet og medlemsutviklingen
- legge planer for verveaktiviteten
- etablere rutiner for oppfølging av klubbstyrene

Har medlemmet to arbeidsgivere skal det betales kontingent hos begge arbeidsgivere. Samlet kontingent skal ikke overstige gjeldende maksimumskontingent. Medlemmet skal registreres i medlemsregisteret hos den arbeidsgiver hvor vedkommende har størst stilling. Premie for obligatoriske forsikringer og OOU trekkes bare hos denne arbeidsgiveren.

Dersom et medlem skifter til en arbeidsplass der en annen fagforening organiserer hovedtyngden av medlemmene skal vedkommende overføres til denne fagforeningen.

Når fagforeningen/Fagforbundet får melding om at et medlem er blitt alders- eller uførepensjonist, skal endringen registreres i medlemsregisteret. Når det gjelder uførepensjonister skal det kreves dokumentasjon. For å bli registrert som uførepensjonist må medlemmet ha trådt helt ut av arbeidslivet og ikke motta lønn fra en arbeidsgiver.

Fra den dato medlemmet melder fra til fagforeningen/Fagforbundet om slik endring og fram til utgangen av dette året, betales ingen kontingent.

Fagforbundets 25-års jubileumsmerke

Etter 25 års medlemskap i Fagforbundet skal medlemmet få tildelt Fagforbundet jubileumsmerke med diplom. Fagforeningen deler ut jubileumsmerke og har ansvaret for oppfølgingen, herunder å registrere utdelingsdato i medlemsregisteret.

Jubileumsmerkene betales av fagforeningen.

Medlemsperioden inkluderer medlemskap i tidligere Norsk Helse- og Sosialforbund, Norsk Kommuneforbund og Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund.

Oversikt over medlemmer som har vært medlem i 25 år kan fagforeningen finne i medlemsregisteret. ("ME-R-9006 Jubileumsmedlemmer" i Fane 2)

25-års jubileumsmerke bestilles i Fagforbundets nettbutikk under overskriften jubileumsmerker.

Bestilling sendes to måneder før utdeling.

Fagforbundets gullmerke med diplom

Gullmerket kan deles ut til medlem som i til sammen 20 år eller mer har utført aktivt arbeid i eller for forbundet:

1. Medlemmet må ha hatt tillitsverv i Fagforbundet eller utvalg som vedkommende er valgt eller utpekt til av forbundet.
2. Forbundsstyret tildeler gullmerke med diplom etter forslag fra forbundet sentralt, fylkeskrets eller fagforening.
3. Tillitsverv i tidligere Norsk Helse- og Sosialforbund. Norsk Kommuneforbund medregnes.
4. Behandling av søknadene om gullmerke med diplom delegeres administrasjonen og Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund.

Søknad:

Søknad om gullmerke med diplom post@fagforbundet.no

Søknaden skal inneholde medlemsnummer, navn og oversikt over alle tillitsverv medlemmet har hatt i 20 år.

LOs 40-årsmerke med diplom

Etter 40 års sammenhengende medlemskap i LO, skal medlemmet få tildelt LOs 40 års merke med diplom.

Fagforeningen deler ut LOs 40 års merke og har ansvaret for oppfølgingen, herunder å registrere utdelingsdato i medlemsregisteret.

Merket betales av forbundet.

Oversikt over medlemmer som har vært medlem i 40 år kan fagforeningen finne i medlemsregisteret. («ME-R-9006 Jubileumsmedlemmer» i Fane 2).

LOs 40-årsmerke med diplom bestilles i Fagforbundets nettbutikk under overskriften jubileumsmerke.

Bestilling sendes to måneder før utdeling.

Utbetalinger fra Stønadskassen

Alle betalende medlemmer, med unntak av bimedlemmer, har rettigheter i Stønadskassen. Stønaden utbetales ved medlemmets død. Fagforeningene har i den grad det er mulig, plikt til å underrette etterlatte om Stønadskassens utbetalinger.

Retningslinjer til § 11.3.5

Leder og opplæringsansvarlig skal ikke velges samme år som nestleder og kasserer. Kasserer kan ikke ha verv som leder eller nestleder.

Retningslinjer til § 11.3.10

Revisor skal kontrollere at regnskapet er ført riktig, og at utbetalinger er gjort i henhold til styrevedtak og Fagforbundets vedtekter. Fagforeningen kan kjøpe regnskap- og revisjonstjenester eksternt, men de valgte revisorene står like fullt til ansvar for årsmøtet.

Retningslinjer til § 11.6.1

Vedtak om oppløsning, deling og sammenslåing av fagforeninger skal vedtas på årsmøtet. Ved sammenslåing av to eller flere fagforeninger beholdes det laveste nummeret i medlemsregisteret der dette har en historisk betydning.

Før vedtak om sammenslåing fattes skal fagforeningene ha oversikt over fagforeningenes aktiva og passiva. Spesielt viktig er her eierandeler i Folkets Hus, hytter, og andre sameier der vedtekter tilsier at eierandeler skal innløses ved oppløsning av forening.

Etter at vedtak om oppløsning, deling eller sammenslåing er fattet i fagforeningenes årsmøter, skal fylkeskretsens styre vedta sammenslåingen, jfr. § 13.4.2. Fylkeskretsens vedtak sendes forbundet sentralt.

Dersom sammenslåingen krysser fylkesgrenser, sendes saken til forbundsstyret for endelig godkjenning, ref. § 19.1.

Den nye fagforeningen sørger for at arbeidsgivere får de nødvendige meldinger om medlemmers kontingenttrekk.

Viser for øvrig prosedyrebeskrivelse for oppløsning, deling og sammenslåing av fagforeninger.

Retningslinjer til § 11.7.1

Ved større virksomheter kan det være klubber på flere nivå.

Retningslinjer til § 11.8.1

Årskonferansene for yrkesseksjonene, avholdes senest 21 dager etter fagforeningens årsmøte.

Retningslinjer til § 11.9.1

Årskonferansen for ungdom avholdes senest 21 dager etter fagforeningens årsmøte.

Retningslinjer til § 11.10.1

Årskonferansen for pensjonister og uføre avholdes senest 21 dager etter fagforeningens årsmøte.

Retningslinjer til § 12 Når flere fagforeninger organiserer arbeidstakere hos samme arbeidsgiver

1. Når det er minst to fagforeninger med medlemmer ansatt hos samme arbeidsgiver, skal det opprettes et koordineringsledd for å samordne arbeidet overfor arbeidsgiver. Dette for å sikre at fagforeningene enes om felles syn i saker den tillitsvalgte etter avtaleverket skal behandle overfor arbeidsgiver. Det innebærer også at den tillitsvalgte gis nødvendig ryggdekning.
2. Et koordineringsledd skal forankres i den ordinære strukturen med fagforeninger og fylkeskretser og deres valgte ledelse. Vedtak fattet i koordineringsleddet er bindende.

Koordineringsleddene skal:

- koordinere virksomheten på vegne av fagforeningene og fylkeskretsene de representerer.
- sørge for at tillitsvalgte etter aktuell hovedavtale blir valgt og fungerer, og bestemme hvordan de velges innen rammene av denne og forbundets retningslinjer for valg. Koordinere prosessen med valg av ansattrepresentanter, påse at sentrale samarbeidsavtaler følges og inngå lokale avtaler med andre forbund om samarbeid der dette er nødvendig.
- Påse at vedtak i klubbstyret er i tråd med vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og vedtak fattet av overordnede organ.

3. Fylkeskretsen har ansvaret for å opprette koordineringsledd når virksomheten finnes kun innen én fylkeskrets. Fylkeskretsen innkaller til det første møtet i koordineringsleddet.

Følgende er representert i et koordineringsledd innen én fylkeskrets:

- Styrerepresentanter fra fagforeninger med medlemmer ansatt i virksomheten, fortrinnsvis bør leder være representert.
- Overordnede tillitsvalgte i virksomheten.
- Fagforbundets ansattrepresentanter fra virksomhetens styre.
- Fylkeskretsen kan velge å være fullverdig medlem i ert slikt koordineringsledd.

Eventuell konserntillitsvalgt, aktuelle kompetansesentre, fylkeskretsen samt hovedverneombud, når dette er medlem i Fagforbundet, har møterett.

4. Når virksomheter dekker flere fylkeskretser skal det opprettes koordineringsledd som nevnt i pkt. 3. De aktuelle fylkeskretser har ansvar for å kalle inn til første møte. Forbundet sentralt kan bistå med innkallingen til dette møtet ved behov. Fylkeskretsene er fullverdige medlemmer i koordineringsledd som dekker flere fylkeskretser når karakteren av virksomheten tilsier det. I slike koordineringsledd har en fylkeskrets sekretariatsansvar.

5. Forbundet sentralt har ansvaret for å opprette fylkesvise koordineringsledd i overordnede virksomheter som fylkesvise helseforetak og liknende. Innkallingen til første møte skjer på vegne av forbundsstyret og ivaretas av kompetansesentrene. Følgende er representert i et slikt fylkesvise koordineringsledd:

- Styret i aktuelle fylkeskretser med medlemmer ansatt i virksomheten, fortrinnsvis ved leder.
- Konserntillitsvalgt eller liknende funksjon.
- Fagforbundets ansattrepresentanter fra virksomhetens styre
- Forbundsstyrets arbeidsutvalg og kompetansesentrene i fylkeskretsen har møterett

6. Det skal opprettes et styre i koordineringsleddet. Styret skal ivareta koordineringsleddets ansvar mellom møtene i koordineringsleddet. Et styre skal sammensettes av representanter fra fagforeningsstyrer/fylkesstyrer og representanter fra valgte etter hovedavtalen. Representantene for fagforeningsstyrer/fylkesstyrer skal utgjøre flertallet i styret, og en av disse skal være leder. Styret kan velge et arbeidsutvalg eller delegere fullmakter.

7. Representanter for fagforeningsstyrer/fylkesstyrer har møterett i Fagforbundets organer etter hovedavtale, slik som i utvalg av tillitsvalgte eller liknende, jf. § 11.7, Forbundets organisasjonsledd på virksomhetsnivå, klubben.

Retningslinjer til § 13 Fylkeskretsen

Retningslinjer til § 13.2.5

Revisjonen av fylkeskretsens regnskaper skal skje i henhold til generelle revisjonsbestemmelser vedtatt i forbundet sentralt.

1. Revisjons- og kontrollkomiteen er ansvarlig overfor fylkesmøtet.
2. Revisjons- og kontrollkomiteen skal revidere og føre tilsyn med fylkeskretsens virksomhet og påse at den følger vedtekter, forbundets retningslinjer, handlingsplan og vedtak i forbundsstyret/landsstyret. Fylkeskretsen kan kjøpe regnskap- og revisjonstjenester eksternt, men de valgte revisorene står like fullt til ansvar for fylkesmøtet/representantskapet.
3. Revisjons- og kontrollkomiteen skal gjennomgå protokollene fra de organer som forplikter fylkeskretsen for å sikre at vedtak som fattes er i samsvar med vedtekter og fullmakter.
4. Revisjons- og kontrollkomiteen har ansvar for å påse at handlingsplaner og budsjett for fylkeskretsen blir fulgt opp.
5. Revisjons- og kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt dokumenter og korrespondanse og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som de mener er nødvendig for å utføre sitt verv.
6. Revisjons- og kontrollkomiteen skal føre protokoll fra sine møter.
7. Revisjons- og kontrollkomiteen avgir beretning til fylkeskretsens fylkesmøte/representantskap. jf. vedtektene § 13.4.4.

Retningslinjer til § 13.2.9

Ekstraordinært representantskapsmøte innkalles av fylkesstyret ved særskilt behov. Innkalling må skje med minimum tre dagers varsel. Møtet kan kun behandle på forhånd varslet sak.

Retningslinjer til § 13.3.1

Styret for fylkeskretsen er medlem med fulle rettigheter i representantskapet, se sammensetning av fylkesstyret i vedtektenes § 13.4.1.

Retningslinjer til § 13.3.2

Styrene i yrkesseksjonene bestemmer selv hvordan yrkesseksjonenes representanter til fylkesmøtet/representantskap velges. Det skal velges vararepresentanter i rekke minst tilsvarende det antall representanter yrkesseksjonene er tildelt.

Antall representanter til yrkesseksjonene = Antall fagforeningsrepresentanter totalt x 0,2.

Antall representanter til yrkesseksjonene x 0,15 = Grunnrepresentasjon pr yrkesseksjon.

Antall representanter til yrkesseksjonene ÷ grunnrepresentasjon pr yrkesseksjon = resterende representanter til fordeling.

Resterende representanter skal så fordeles mellom yrkesseksjonene etter antall yrkesaktive medlemmer. Dette gjøres på følgende måte:

Yrkesaktive medlemmer yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst.

Sum yrkesaktive medlemmer totalt = yrkesseksjonens andel resterende representanter

Resterende representanter x yrkesseksjonens andel = antall resterende representanter for yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst.

Samme regnestykker gjøres for de øvrige yrkesseksjonene.

Summen av de 4 regnestykkene skal bli samme antall som resterende representanter til fordeling.

Avrundingsregler

Benytt kun 2 siffer bak komma. Tall til og med 0,49 avrundes til 0 og tall fra og med 0,50 avrundes til 1.

Antall representanter per yrkesseksjon blir da: Grunnrepresentasjon pluss antall resterende representanter.

Retningslinjer til § 13.4.2

Fylkeskretsens styre har en rett og plikt til å ta opp med styret i fagforeningen alle forhold som på en eller annen måte er i strid med forbundets interesser. Slike saker skal løses gjennom samarbeid mellom styret i fylkeskretsen og styret i fagforeningen. Begge styrer har både rett og plikt til å bidra til at saken kan løses til beste for forbundets interesser.

I de tilfeller der saken ikke løses ved samarbeid, skal fylkesstyret orientere den sentrale politiske ledelse. Fylkesstyret kan innkalle til medlemsmøte i fagforeningen etter å ha varslet fagforeningens styre. sender melding om saken til forbundsstyret, og har en rett og plikt til å sørge for at et lovlig fattet vedtak blir gjennomført i fagforeningen.

I tilfeller der det oppstår forhold som faller inn under § 10 om eksklusjon og suspensjon, skal fylkesstyret igangsette behandling etter vedtektenes bestemmelser.

Retningslinjer til § 13.5.1

I tillegg til delegatene fra fagforeningene møter seksjonsstyret i Fylkeskonferansen med fulle rettigheter.

Fylkeskonferansen for yrkesseksjonene avholdes senest 21 dager etter fylkesmøtet.

Fylkeskonferansen fremmer forslag på yrkesseksjonenes representanter med vara til landsmøtet:

- Fire representanter med likt antall av begge kjønn
- Fire varerepresentanter i rekke med likt antall av begge kjønn
- Etter fylkesstyrets godkjenning av protokollen fra fylkeskonferansen, oversendes forslagene det sentrale seksjonsstyret. Fristen er 21. april.

Retningslinjer til § 13.6.1

Fylkeskretsen velger selv hvordan de ønsker at fylkeskonferansen for ungdom skal settes sammen i forhold til representasjon fra fagforeningene, men den enkelte fagforening skal som et minimum være representert med en delegat til fylkeskonferansen for ungdom.

De faste medlemmene i ungdomsutvalget møter som delegater til fylkeskonferansen med fulle rettigheter.

Fylkeskonferansen for ungdom skal blant annet behandle rapporter om Fagforbundets ungdomsarbeid de siste to årene. Videre skal den vedta handlingsplan for neste periode.

Ungdomsutvalget velges på fylkesmøtet. Leder er representant og nestleder er personlig vararepresentant til fylkesstyret.

Student- og elevforum

1. For student- og elevmedlemmer innen fylkeskretsen, skal ungdomsutvalget opprette et student- og elevforum tilknyttet fylkeskretsens ungdomsorganisering og utpeke leder av dette. Forumet skal være på minimum 3 medlemmer. Dersom det er mulig, kan det opprettes ett forum for studenter og ett forum for elever.
2. Fylkesstyret har ansvaret for at det opprettes et student- og elevforum.
3. Forumet har en rådgivende funksjon overfor fylkeskretsens ungdomsutvalg, og ungdomsutvalget kan delegere enkeltoppgaver til forumet slik som verving og gi tilbud til medlemmer på utdanningsinstitusjonene.

Retningslinjer til § 13.7.1

Fylkeskretsen velger selv hvordan de ønsker at fylkeskonferansen for pensjonister og uføre skal settes sammen i forhold til representasjon fra fagforeningene, men den enkelte fagforening skal som et minimum være representert med en delegat til fylkeskonferansen for pensjonister og uføre.

De faste medlemmene i pensjonist- og uføreutvalget møter som delegater til fylkeskonferansen med fulle rettigheter.

Fylkeskonferansen for pensjonister og uføre skal blant annet behandle rapporter om Fagforbundets pensjonistarbeid de siste to årene. Videre skal den vedta handlingsplan for neste periode.

Pensjonist- og uføreutvalget velges på fylkesmøtet. Leder er representant og nestleder er personlig vararepresentant til fylkesstyret.

Retningslinjer til § 14 Landsmøtet

Retningslinjer til § 14.4

Senest 6 måneder før landsmøtet holdes, sender forbundet ut melding til yrkesseksjonene, fylkeskretsene og fagforeningene om hvor mange delegater yrkesseksjonene og fylkeskretsene får etter den vedtatte fordelingen.

1. For å være valgbar som delegat må medlemmet ha vært organisert i Fagforbundet i 6 måneder, før landsmøtet holdes.

2. Ved valg av delegater skal det legges til grunn med særskilt vektlegging av kjønn, yrke og geografisk tilknytning. (jf. § 5 i vedtektene). Valgene skal foregå etter at den foreløpige sakslisten til landsmøtet er behandlet.
3. Yrkesseksjonenes delegater til landsmøtet og varadelegater i rekke velges av en digital samling for lederne av yrkesseksjonene i fylkeskretsene, jf. vedtektenes § 20.2, etter innstilling fra styret i yrkesseksjonen sentralt. Frist for innsending av informasjon om yrkesseksjonenes delegater og varadelegater til landsmøtet er 30. april samme år som landsmøtet avholdes.
4. Ungdoms- og pensjonistorganiserings delegater og varadelegater i rekke til landsmøtet velges av en digital samling for de fylkesvise lederne i henholdsvis ungdoms- og pensjonistorganiserings, jf. retningslinjene til vedtektenes §§ 21.1 og 21.2 etter innstilling fra de sentrale utvalgene. Frist for innsending av informasjon om ungdomsorganiserings delegater og varadelegater til landsmøtet er 30. april samme år som landsmøtet avholdes.
5. Fylkeskretsens delegater til landsmøtet og varadelegater i rekke velges av fylkesmøtet eller fylkeskretsens representantskap. Fagforeningene kan foreslå inntil 6 delegater og 6 varadelegater og sende forslaget til fylkeskretsen. Fylkesstyret fastsetter fristen for innsending av forslag på delegater fra fagforeningene i fylkeskretsen. Styret i fylkeskretsen fungerer som valgkomité, og kan selv foreslå delegater. Forslag til valg av delegater settes opp i nummerorden. Fylkeskretsens leder bør være med i forslaget. På grunnlag av de innkomne forslagene velger fylkeskretsen delegater og varadelegater i rekke. Frist for å sende inn informasjon om fylkeskretsens delegater til landsmøtet er 30. april samme år som landsmøtet avholdes.
6. Melding med opplysninger om delegater og varadelegater fra fylkeskretsen, yrkesseksjonene, ungdom og pensjonist sendes elektronisk til forbundet.
7. Suppleringsvalg foretas av henholdsvis fylkesstyret, sentralt yrkesseksjonsstyre, sentralt ungdomsutvalg og sentralt pensjonist- og uføreutvalg. Denne myndigheten kan delegeres. Det må fattes et eget vedtak om dette.

Retningslinjer til § 17 Landsstyrets myndighetsområde

Retningslinjer til § 17.2

Fylkeskretsens tillitsvalgte som i valgperioden ikke lenger har en forankring i form av tillitsverv bør søke om fritak fra tillitsverv i landsstyret.

Suppleringsvalg skal foretas etter innstilling fra styrene i yrkesseksjonene sentralt og de sentrale utvalgene i ungdoms- og pensjonsorganiserings når tillitsvalgte fra disse organiseringene fratrer i perioden.

Retningslinjer til § 17.8

1. Når LO har fordelt antall kongressrepresentanter til forbundene, foretar forbundsstyret en fordeling til hver fylkeskrets, med fradrag av landsstyrets medlemmer og lederne av kompetansesentrene. Fylkeskretsens representasjon beregnes ut fra medlemstallet i foregående kvartal.
2. Fylkeskretsene som får representasjon tilskrives om antall representanter og vararepresentanter hver fylkeskrets kan foreslå. Listen skal inneholde tre navn i prioritert rekkefølge. (Representanter og vararepresentanter fra samme fylkeskrets). Fylkeskretsene som ikke får representasjon skal foreslå tre navn i prioritert rekkefølge som stilles til

disposisjon når vara til AU-medlemmer og kompetansesenterledere velges, og i situasjoner hvor det blir forfall på disse varalistene. Slikt valg av vara skal ta hensyn til medlemstallet i de aktuelle fylkeskretsene. Vara for ungdomsrepresentantene hentes fra ungdomsutvalgets medlemmer og varamedlemmer.

3. I fylkeskretsens forslag skal det tas hensyn til geografi, yrkesgrupper og kjønn jf. § 5 Likestilling.
4. Fylkeskretsens forslag til representanter sendes forbundet innen den frist som er angitt.
5. Forbundsstyret er valgkomité og forbereder saken til landsstyret, som foretar det endelige valget av representanter med personlige vararepresentanter til Landsorganisasjonens kongress.

Retningslinjer til § 17.12

1. Valgkomiteen for landsmøtet og leder av denne velges av landsstyret senest 3 måneder før landsmøtet avholdes.
2. Valgkomiteen sammensettes med en representant fra hver fylkeskrets, en representant fra hver av de ulike yrkesseksjonene, pensjonistorganisasjonen, ungdomsorganisasjonen, samt to representanter fra landsstyret.
3. Valgkomiteen har til oppgave å innstille på kandidater for de valg som skjer på landsmøtet jf. § 14.19.
4. Valgkomiteen bestemmer selv sin arbeidsform.

Retningslinjer til § 20 Yrkesseksjonene sentralt

Retningslinjer til § 20.1

Det avholdes landskonferanse i den enkelte yrkesseksjon hvert 4. år, tidligst 2 uker og senest 4 uker etter landsmøtet. Konferansen sammensettes av representanter valgt på fylkesmøtet jf. §13.2.4. Landskonferansen avholdes ikke samtidig med landskonferansen for ungdomsorganisasjonen og landskonferansen for pensjonistorganisasjonen.

Hver landskonferanse har 100 delegater. Delegatene er fordelt forholdsmessig etter antall yrkesaktive medlemmer i yrkesseksjonen i fylkeskretsen pr 1. januar i det året landskonferansen finner sted. Hver fylkeskrets skal være representert med 3 representanter før fordeling foretas etter forholdstallsprinsippet.

De seks landsmøtevalgte medlemmene i det sentrale seksjonsstyret møter på landskonferansen med fulle rettigheter i tillegg til delegatene valgt på fylkesmøtet.

Ved beregning av antall representanter tas utgangspunkt i antall yrkesaktive medlemmer i yrkesseksjonen.

Yrkesseksjonens valgte representanter er å anse som representanter for alle yrkesgruppene som er tilknyttet yrkesseksjonen.

Det sentrale seksjonsstyret kan i tillegg invitere representanter uten stemmerett fra yrkesseksjonens nettverks-/faggrupper til konferansen.

Følgende saker skal behandles av landskonferansen:

- Åpning

- Godkjenning
  - o Innkalling
  - o Dagsorden
  - o Forretningsorden
- Konstituering
  - o Valg av dirigenter (2)
  - o Valg av sekretærer (2)
  - o Val av redaksjonskomité (oddtall)
  - o Valg av protokollkomité (2)
- Yrkesseksjonens faglige og økonomiske beretning (til orientering)
- Yrkesseksjonens hovedlinjer (vedtas i tråd med vedtak fattet på landsmøtet)

Retningslinjer til § 20.2

Det sentrale seksjonsstyret skal som forberedelse til landskonferansen:

Senest 10 måneder før landskonferansen sende melding til fylkeskretsene med informasjon om:

- tidspunkt for landskonferansen
- hvor mange delegater fylkeskretsenes får etter den vedtatte fordelingen, jf. retningslinjene til vedtektene § 20.1
- frist for innsending informasjon om fylkeskretsens delegater og varadelegater til landskonferansen (Frist 1. april)
- frist for innsending av forslag til yrkesseksjonens hovedlinjer (Frist 1. mai)

Senest 6 måneder før landskonferansen innkalle til landskonferansen. Det sentrale seksjonsstyret innkaller til landskonferansen på bakgrunn av ovennevnte nøkkel for fordeling av representanter, jf. retningslinjene til vedtektenes § 20.1.

Senest tre måneder før landskonferansen sende ut dokumentene som skal behandles av landskonferansen.

Det sentrale seksjonsstyret skal som forberedelse til landsmøtet innkalle til:

- en digital samling for de fylkesvise lederne av yrkesseksjonene i fylkeskretsene som sammen med det sentrale seksjonsstyret skal velge yrkesseksjonens delegater til landsmøtet. Samlingen skal gjennomføres innen 30. april. samme år som landskonferansen avholdes.
- en digital samling for de fylkesvise lederne av yrkesseksjonene i fylkeskretsene som sammen med det sentrale seksjonsstyret skal foreslå representanter i henhold til vedtektene §§ 14.19.1, 14.19.2, 14.19.3 og 14.19.4. Forslagene fremmes overfor Fagforbundets valgkomité.

Dersom leder for yrkesseksjonen i fylkeskretsen sitter i det sentrale seksjonsstyret, møter nestleder for yrkesseksjonen i fylkeskretsen.

Melding om tidspunkt for samlingene sendes senest 3 måneder før.

Retningslinjer til § 21 Sentralt ungdomsutvalg og sentralt pensjonist- og uføreutvalg

Retningslinjer til § 21.1

Det avholdes landskonferanse i ungdomsorganisasjonen hvert 4. år, tidligst 2 uker og senest 4 uker etter yrkesseksjonenes landskonferanser.

Konferansen sammensettes av representanter valgt på fylkesmøtet, jf. §13.2.4. Landskonferansen avholdes ikke samtidig med yrkesseksjonenes landskonferanser.

Sammensetning

Fordeling av delegater fra fylkeskretsen til landskonferansen for ungdom beregnes etter følgende skala:

Fra 0 til 1000 medlemmer	3 delegater
Fra 1001 til 1750 medlemmer	4 delegater
Fra 1751 til 2500 medlemmer	5 delegater
Fra 2501 til 3250 medlemmer	6 delegater
Fra 3251 til 4000 medlemmer	7 delegater
Fra 4001 til 5500 medlemmer	8 delegater
Over 5501	9 delegater

Det er antallet medlemmer på 30 år eller yngre per 1. januar i det året landskonferansen for ungdom avholdes som avgjør hvor mange delegater den enkelte fylkeskrets skal være representert med. Det velges tilsvarende antall vararepresentanter som antall delegater. Vararepresentantene velges i rekke.

I tillegg kan den enkelte fylkeskrets sende en observatør med tale- og forslagsrett til landskonferansen for ungdom.

De seks landsmøtevalgte medlemmene i det sentrale ungdomsutvalget møter på landskonferansen med fulle rettigheter i tillegg til delegatene valgt på fylkesmøtene.

Følgende saker skal behandles av landskonferansen:

- Åpning
- Godkjenning
  - o Innkalling
  - o Dagsorden
  - o Forretningsorden
- Konstituering
  - o Valg av dirigenter (2)
  - o Valg av sekretærer (2)
  - o Val av redaksjonskomité (oddetall)
  - o Valg av protokollkomité (2)
- Ungdomsorganiseringens hovedlinjer (vedtas i tråd med vedtak fattet på landsmøtet)

Det sentrale ungdomsutvalget skal som forberedelse til landskonferansen:

- Senest 10 måneder før landskonferansen sende melding til fylkeskretsene med informasjon om:
  - tidspunkt for landskonferansen
  - hvor mange delegater fylkeskretsene får etter den vedtatte fordelingen, jf. retningslinjene til vedtektene § 21.1
  - frist for innsending informasjon om fylkeskretsens delegater og varadelegater til landskonferansen (Frist 1. april)

- frist for innsending av forslag til ungdomsorganiseringens hovedlinjer (Frist 4 måneder før landskonferansen). Ungdomsutvalget i fagforeningene fremmer forslag til landskonferansen via ungdomsutvalget i fylkeskretsen. Sentralt ungdomsutvalg har rett til å sette fram forslag til landskonferansen for ungdom.

Senest 3 måneder før landskonferansen innkalle til landskonferansen. Det sentrale ungdomsutvalget innkaller til landskonferansen på bakgrunn av ovennevnte nøkkel for fordeling av representanter, jf. retningslinjene til vedtektenes § 21.1.

Senest 1 måned før landskonferansen sende ut dokumentene som skal behandles av landskonferansen.

Det sentrale ungdomsutvalget skal som forberedelse til landsmøtet innkalle til:

- en digital samling for lederne av ungdomsutvalget i fylkeskretsene som sammen med det sentrale ungdomsutvalget skal velge ungdomsorganiseringens delegater til landsmøtet. Samlingen skal gjennomføres innen 30. april.
- en leder/ nestledersamling eller en digital samling for lederne av ungdomsutvalgene i fylkeskretsene som sammen med det sentrale ungdomsutvalget skal foreslå representanter i henhold til vedtektene §§ 14.19.1, 14.19.2, 14.19.3 og 14.19.4. Forslagene fremmes overfor Fagforbundets valgkomité.
-

Dersom leder for ungdomsutvalget i fylkeskretsen sitter i det sentrale ungdomsutvalget, møter nestleder for ungdomsutvalget i fylkeskretsen. Melding om tidspunkt for samlingene sendes senest 3 måneder før.

Retningslinjer til § 21.2

Det avholdes landskonferanse i pensjonist- og uføreorganiseringsen hvert 4. år, tidligst 2 uker og senest 4 uker etter yrkesseksjonenes landskonferanser. Landskonferansen avholdes ikke samtidig med yrkesseksjonenes landskonferanser.

Landskonferansen består av tre delegater fra hver fylkeskrets valgt av fylkesmøtet, jf. §13.2.4.

De seks landsmøtevalgte medlemmene i det sentrale pensjonist og uføreutvalget møter på landskonferansen med fulle rettigheter i tillegg til delegatene valgt på fylkesmøtene.

Følgende saker skal behandles av landskonferansen:

- Åpning
- Godkjenning
  - o Innkalling
  - o Dagsorden
  - o Forretningsorden
- Konstituering
  - o Valg av dirigenter (2)
  - o Valg av sekretærer (2)
  - o Val av redaksjonskomité (oddetall)
  - o Valg av protokollkomité (2)

- Pensjonistorganiseringsens hovedlinjer (vedtas i tråd med vedtak fattet på landsmøtet)

Det sentrale pensjonist- og utføreutvalget skal som forberedelse til landskonferansen:

- Senest 10 måneder før landskonferansen sende melding til fylkeskretsene med informasjon om:
  - tidspunkt for landskonferansen
  - hvor mange delegater fylkeskretsene får
  - frist for innsending informasjon om fylkeskretsens delegater og varadelegater til landskonferansen (Frist 1. april)
  - frist for innsending av forslag til pensjonist- og utføreorganiseringsens hovedlinjer (Frist 4 måneder før landskonferansen). Pensjonist- og utføreutvalget i fagforeningene fremmer forslag til landskonferansen via pensjonist- og utføreutvalget i fylkeskretsen. Sentralt pensjonist- og utføreutvalget har rett til å sette fram forslag til landskonferansen for pensjonister og utføre.

Senest 3 måneder før landskonferansen innkalle til landskonferansen.

Senest 1 måned før landskonferansen sende ut dokumentene som skal behandles av landskonferansen.

Det sentrale pensjonist- og utføreutvalget skal som forberedelse til landsmøtet innkalle til:

- en digital samling for lederne av pensjonist- og utføreutvalget i fylkeskretsene som sammen med det sentrale pensjonist- og utføreutvalget skal velge pensjonist- og utføreorganiserings delegater til landsmøtet. Samlingen skal gjennomføres innen 30. april.
- en digital samling for lederne av pensjonist- og utføreutvalget i fylkeskretsene som sammen med det sentrale pensjonist- og utføreutvalget skal foreslå representanter i henhold til vedtektene §§ 14.19.1, 14.19.2, 14.19.3 og 14.19.4. Forslagene fremmes overfor Fagforbundets valgkomité.

Dersom leder for pensjonist- og utføreutvalget i fylkeskretsen sitter i det sentrale pensjonist- og utføreutvalget, møter nestleder for pensjonist- og utføreutvalget i fylkeskretsen.

Melding om tidspunkt for samlingene sendes senest 3 måneder før.

Pensjonistforbundet

Det sentrale pensjonist- og utføreutvalget innstiller ovenfor forbundsstyret på representanter til de ulike verv i Pensjonistforbundet.

Retningslinjer til § 23 Konfliktfond

Retningslinjer til § 23.1

Fagforbundet skal ha et konfliktfond som svarer til minst kr 2500,- pr. yrkesaktivt medlem, jf. «Retningslinjer for stønad under arbeidsstans», (Andre retningslinjer: Retningslinjer for tariffkrav/tariffrevisjoner/forståelse av overenskomster).

Retningslinjer til § 24 Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen står som landsmøtevalgt organ til ansvar overfor landsmøtet. Kontrollkomiteens ansvarsområde er forbundets virksomhet uavhengig av hvordan virksomheten er organisert. Kontrollkomiteen skal:

1. Føre tilsyn med forbundets virksomhet og påse at lover og forskrifter, vedtekter og vedtak i forbundets besluttede organer, vanlig organisasjonsmessig praksis samt fagforeningspraksis blir fulgt. Det forutsettes at komiteen legger spesiell vekt på den økonomiske siden av forbundets virksomhet.
2. Påse at forbundets sentrale apparat følger opp budsjettfullmaktene om at de budsjettansvarlige kontrollerer at rammeoverføringene og andre midler som kanaliseres via fylkeskretser og foreninger blir brukt i henhold til forutsetningene som er nedfelt i budsjett eller andre vedtak.
3. Gjennomgå protokollene fra de organ som forplikter forbundet for å sikre at vedtak som fattes er i samsvar med vedtekter og fullmakter.
4. Påse at handlingsplaner og budsjett blir fulgt opp. Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt forbundets dokumenter og korrespondanse, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendig for å utføre sine verv.
5. Føre protokoll fra sine møter. Kontrollkomiteen bestemmer selv når og hvordan den skal arbeide ut fra de vedtak som er gitt på landsmøtet. Ingen andre organer eller personer kan pålegge komiteen begrensninger.
6. Avgi beretning om sitt arbeid til møter som behandler årsberetning og regnskap og hvilke konklusjoner den har trukket for sitt ansvarsområde.
7. Holde seg orientert om revisjonenes oppgaver og påse at revisjonen fungerer som forutsatt i henhold til vedtekter og avtaler.
8. Samarbeide med revisjonen slik at felles ressurser brukes på en effektiv måte.

Kontrollkomiteen og revisjonen har et selvstendig ansvar for hvert av sine områder. Disse områder vil i praksis gå noe i hverandre, så det er naturlig at komiteen har et nært samarbeid med forbundets revisjon.

For vurdering av den økonomiske informasjon og kvalitet i systemer og rutiner, er det naturlig at komiteen bygger på opplysninger og resultater fra internkontroll - og revisjonsarbeidet.

Andre retningslinjer

Retningslinjer for valg og avstemninger i Fagforbundet

Valg

1. Ved valg må man være oppmerksom på vedtektenes bestemmelser om hvilke verv som skal velges ved særskilt valg
2. Hovedintensjonene med avstemningsreglene er å sikre at den som blir valgt har tillit hos flertallet av de stemmeberettigede.
3. Dersom det er flere enn én kandidat til vervet, foregår valget ved skriftlig avstemning eventuelt ved bruk av et digitalt møtesystem.
4. Den enkelte stemmeberettigede skal forholde seg til tre alternative framgangsmåter.

- 1) Stemme på en av kandidatene
- 2) Stemme blankt
- 3) Avholde seg fra å stemme

Alternativ 1 og 2 er «Avgitte stemmer» og skal telle med.

Alternativ 3 er «ikke avgitte stemmer» og skal ikke telle med.

1. Den kandidaten som har fått flertall (over 50 %) av de avgitte stemmer, (alternativ 1 + 2) er valgt.
2. Dersom ingen har fått flertall av de avgitte stemmer, skal det foretas omvalg mellom de to som har fått flest stemmer.
3. Når omvalg foretas, er det ikke anledning til å stemme blankt, men det er anledning til å avholde seg fra å stemme. Dersom noen likevel stemmer blankt, skal dette betraktes som ikke avgitt stemme.
4. Får to kandidater likt stemmetall ved 2. gangs avstemning, foretas loddtrekning.

Eksempler på valg hvor det er mer enn én kandidat til vervet:

1. 3 kandidater - 32 stemmeberettigede

Resultat etter første avstemning:

Kandidat A	14 stemmer
Kandidat B	10 stemmer
Kandidat C	3 stemmer
Blanke	3 stemmer
Avholdt seg	2 stemmer

Her må man ha bundet omvalg mellom A og B (ikke anledning til å stemme blankt.)

Kandidat B	16 stemmer
Kandidat A	14 stemmer
Kandidat C	2 stemmer

Kandidat B har fått 16 av 30 stemmer (B+A) og er dermed valgt. Stemmer avgitt for C er å regne som "ikke avgitte stemmer".

2. 2 kandidater - 32 stemmeberettigede

Resultat etter første avstemning:

Kandidat A	15 stemmer
Kandidat B	13 stemmer
Blanke	3 stemmer
Avholdt seg	1 stemme

Kandidat A har ikke flertall av de avgitte stemmer (31) og omvalg må foretas.

Resultat omvalg:

Kandidat B	16 stemmer
Kandidat A	15 stemmer
Avholdt seg	1 stemme

Kandidat B er valgt.

3. 2 kandidater - 32 stemmeberettigede

Resultat etter første avstemning:

Kandidat A	15 stemmer
Kandidat B	13 stemmer
Blanke	3 stemmer
Avholdt seg	1 stemme

Kandidat A har ikke flertall av de avgitte stemmer (31) og omvalg må foretas.

Resultat etter omvalg:

Kandidat A	15 stemmer
Kandidat B	13 stemmer
Blanke	3 stemmer
Avholdt seg	1 stemme

I andre valgongang er det ikke anledning til å stemme blankt og disse stemmene blir derfor å betrakte som ikke avgitt.

A har fått 15 av 28 avgitte stemmer og er dermed valgt.

Avstemninger

Praktiske regler til hjelp ved avstemninger:

1. Ett forslag

De som stemmer for forslaget, forholder seg i ro - de som stemmer mot rekker en hånd i været (viser stemmetegn).

Hvis det er tvil om resultatet, ber dirigenten om kontravotering. De som stemmer for forslaget skal rekke en hånd i været (viser stemmetegn), de som stemmer mot skal forholde seg rolig.

Er det fortsatt tvil telles stemmene.

Det er ved voteringer viktig å være konsekvent med avstemningsprosessen slik at det alltid er de som er enige i forslaget/innstillingen som bes om å forholde seg i ro under avstemningen. (De som er enige i forslaget/innstillingen forholder seg i ro - mot forslaget/innstillingen, viser det ved stemmetegn - det stemmes.)

2. To eller flere forslag

I noen tilfeller kan flere forslag settes opp mot hverandre. Ved to forslag, settes disse opp mot hverandre. Votering som i «ett forslag». Ved flere forslag, må det stemmes over hvert enkelt av forslagene. Det er vanlig å stemme over de mest ytterliggående forslagene først. Dette for å sikre at det forslaget som blir vedtatt har reell oppslutning hos flertallet av de stemmeberettigede. Hvordan man skal gå fram, må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hovedintensjonene med avstemningsmåten skal være å sikre at det forslaget som blir vedtatt har reell oppslutning hos flertallet av de stemmeberettigede.

Framgangsmåten ved avstemningen er den samme som nevnt i pkt. 1. «Ett forslag».

Utsettelsesforslag

Dersom det kommer forslag fra salen om utsettelse, eller forslag som vil medføre utsettelse, så skal dette forslaget settes under avstemning med en gang. Dersom det kommer forslag om utsettelse, skal diskusjonen om selve saken stoppes. Forsamlingen skal gis anledning til å diskutere utsettelsesforslaget og konsekvensene av det før en går til avstemning. Dersom utsettelsesforslaget blir vedtatt, er behandlingen av saken avsluttet inntil den skal tas opp på nytt. Dette kan ikke gjøres på samme møte, men må følge vanlig prosedyre for å fremme saker.

Skriftlig avstemning

Dersom én av møtedeltakerne forlanger det, gjennomføres skriftlig avstemning. Skriftlig avstemning skjer ved bruk av stemmesedler eventuelt ved bruk av digitalt avstemningssystem. Forslagene håndteres på samme måte som ved en åpen votering. Det bør velges et tellekorps ved skriftlige avstemninger.

Stemmelikhet - lederens dobbeltstemme

Ved stemmelikhet er forslaget forkastet, unntatt på styremøter der lederen har dobbeltstemme.

I møter hvor det er innsendt forslag til en sak, og det foreligger en innstilling fra et styrende organ, er det innstillingen det stemmes over og ikke de enkelte forslag. Hvis forslagstiller ønsker å få stemt over sitt forslag må forslaget fremmes på nytt i møtet. Votering blir da som i «to eller flere forslag»

Retningslinjer for tariffkrav/tariffrevisjoner/forståelse av overenskomster

Tariffkrav og tariffrevisjoner

1. Setter Landsstyret fram krav om ny tariffavtale, må kravet godkjennes på forhånd av Landsorganisasjonen.
2. Plassoppsigelse kan foretas når sekretariatet i Landsorganisasjonen har gitt sin godkjenning i henhold til pkt. 1.
3. Fører ikke forhandlinger eller mekling fram og forbundet vil sette i verk arbeidsstans, må godkjenning innhentes fra sekretariatet i Landsorganisasjonen.
4. Om en tariffrevisjon omfatter flere fagforbund eller fag, har forbundet plikt til å overlate ledelsen av forhandlingene til et forhandlingsutvalg i samsvar med Landsorganisasjonens vedtekter § 14 pkt. 5.
5. Fagforening tilsluttet forbundet kan bare fremme krav om opprettelse av tariffavtaler eller si opp tariffavtale gjennom forbundets bestemmende organer.

6. Vil en fagforening fremme krav om endringer i lønn og arbeidsvilkår, skal saken først forberedes av fagforeningen og sendes til videre behandling av fylkeskretsen.
7. Forbundet avholder tariffkonferanser i tilknytning til hovedoppgjørene. Forbundsstyret fastsetter form og ramme.
8. Fagforeningen kan ikke på egen hånd gå til plassoppsigelse.
9. Fagforeningen kan ikke på egen hånd iverksette arbeidsstans.

Tvist om forståelse av overenskomster

1. Er en overenskomst kommet i stand, skal man ved forhandlinger søke å løse tvister i tråd med bestemmelsene i aktuell Hovedavtale.
2. Det enkelte medlem skal så snart råd er bringe tvisten inn for den tillitsvalgte. Dersom det finnes grunnlag for det, skal saken søkes løst ved forhandlinger med arbeidsgiver, jf. den aktuelle hovedavtalen. Kommer en ikke til enighet ved disse forhandlingene, bringes saken inn til forbundet ved det aktuelle kompetansesenteret, som kan søke tvisten løst ved nye forhandlinger.
3. Det er viktig at både fagforeningen og fylkeskretsen er orientert om slike saker.

Retningslinjer for avstemning over tarifforslag

1. Tarifforslag skal legges fram for de medlemmer interesselisten gjelder. For at avstemningsresultatet skal gi et fullgodt uttrykk for viljen hos medlemmene skal det gjennomføres uravstemning.
2. Har flertallet av de medlemmer som interesselisten gjelder stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt imot er det forkastet.
3. Bli ikke vilkåret i pkt. 2 oppfylt, er avstemningen ikke bindende med mindre 2/3 eller mer av de medlemmer interesselisten gjelder, har deltatt i avstemningen.
4. Har mindre enn 2/3 tatt del i avstemningen, og vilkårene etter pkt. 2 ikke er fylt, sender forbundsstyret melding om avstemningen med innstilling til sekretariatet i Landsorganisasjonen om forslaget bør vedtas eller forkastes.
5. Omfatter en tariffrevisjon også andre fagforbund forholdes som bestemt i Landsorganisasjonens vedtekter § 15 punkt 5 - 10.

Retningslinjer om arbeidsstans

1. Når samtykke til å iverksette arbeidsstans foreligger, skal fagforeningens styre utgjøre streikekomité.
2. Der det er flere fagforeninger som har berørte medlemmer, skal de sammen eller gjennom koordineringsleddet utpeke/oppnevne en «hovedstreikekomité» som har ansvaret for samordning av streiken.
3. Dekker en fagforening flere arbeidsgivere skal det velges streikekomité hos den enkelte arbeidsgiver.
4. Fagforeningen har ansvaret for å organisere streiken, sette ut streikevakter, gi informasjon og ellers utføre de oppgaver som anses nødvendig.
5. Fagforeningen har også ansvaret for å registrere og følge opp hvilken streikestøtte den enkelte skal ha. Dette gjøres i Tariffmodulen Forbundet sentralt utbetaler streikestøtten.

Retningslinjer for stønad under arbeidsstans

1. Arbeidsstans som er satt i verk i medhold av retningslinjer for arbeidsstans, gir medlemmer som omfattes av arbeidsstansen rett til stønad.

2. Forbundsstyret fastsetter stønadens størrelse. Streikestønad er ikke skattepliktig inntekt.
3. For å få rett til stønad, må det enkelte medlem ha vært i arbeid på det tidspunkt arbeidsstansen inntreffer.
4. Medlemmer som var syke da arbeidsstansen ble satt i verk, har krav på stønad fra den dagen de blir friskmeldt mot å legge fram legeattest. Sykemeldt medlem som får sykelønnen stanset, utbetales streikestønad.
5. Medlemmer som er utskrevet til verneplikt når arbeidsstans blir satt i verk, får stønad fra den dagen de blir dimittert.
6. Ved utbetaling av stønad trekkes skyldig kontingent.